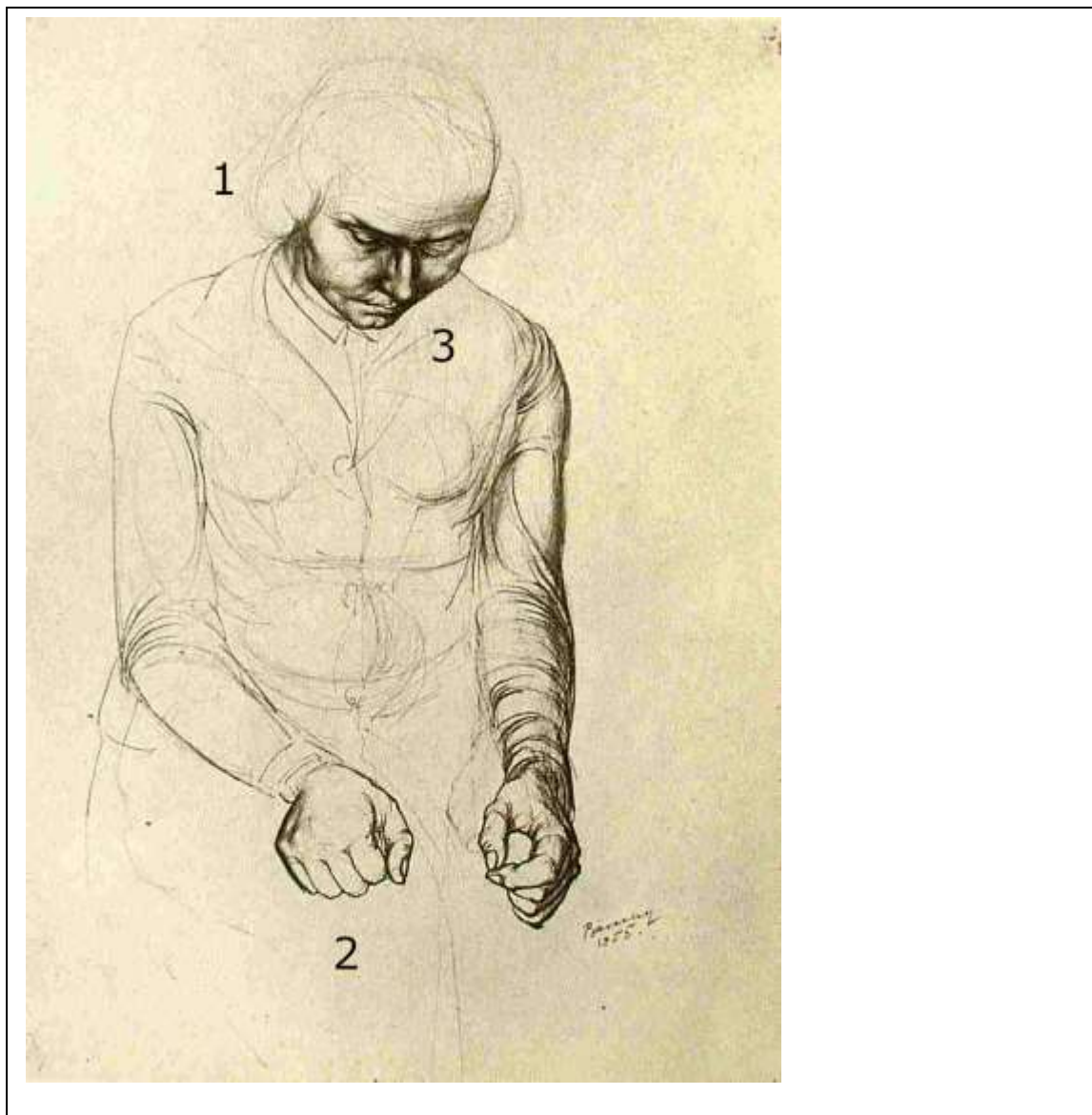

6. O.

A látvány utáni rajz vonalai

Hogyan készül a látvány utáni tanulmányrajz?

Ha megnézzük Barcsay Jenő rajzát, láthatjuk rajta a kép fejlesztésének különböző állomásait.

1. A nagyon halvány tömegvázoló vonalakat.

2. Az erősebb vonalvázlatot.

3. A tónusozást.

Megfigyelhetjük, ahogy a mester átjavította a tömegvázlatot. Nem radírozza ki az eredeti vonalat. Otthagyja.

A gyakorlatlan rajzoló másképp dolgozik. Erősen bevési a vonalat, ami erős az biztos helyes is. Aztán ha mégsem, elő a radírt, eltünteti, újra kezdi. Persze, mivel nincs mihez viszonyítson, a rajz megint rossz lesz.

Hasonló ez ahhoz, mint amikor a gyakorlatlan vitakozók egyre hangosabban ordítazzák egymásnak ugyanazt. A hangerő növelésével próbálják meggyőzni egymást.

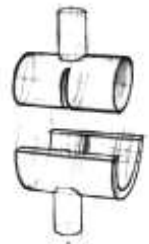
A helyes vázoló vonalak tehát halványból fokozatosan erősödnek, lendületesek, végigfutnak, és kötegeket alkotnak.

A rossz vonalak bevésettek, bizonytalanok, magányosak és szálkázva rajzoltak.

Ahhoz, hogy lendületes vonalkötegeket tudjunk rajzolni, a vállunkból kell indítanunk a rajzoló mozgást. Nézzük végig a kéz ízületeinek a mozgását!

Fogjuk meg bal kezünkkel /bal kezesek a jobbal/ a csuklónkat, majd próbáljuk meg körbe forgatni a jobbkezünket. Érezzük, hogy a csuklónk darabosan forog. A csukló szép finoman tud előre- hátra mozogni, vagy oldalirányba, de ha ezt a két mozgást összekötjük, döccen egyet.

Ha vállból forgatjuk a karunkat, nem érzünk ilyen döccenőt. A vállunk gömbízület, amely minden irányban szabadon mozdul el. A csuklónk nyeregízület. Ez csak egy irányban tud folyamatos mozgást biztosítani.

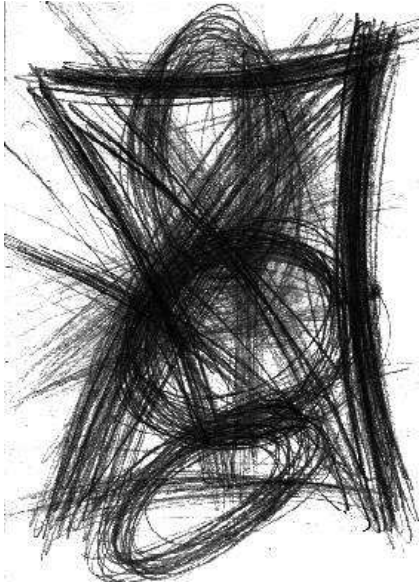
Lendületes vonalkötegeket akkor tudunk húzni, ha vállból indítjuk a mozgást. Így persze fárasztóbb, nem lehet lekönnyökölni a papírra. /Eleinte a kezünk éle csúszhat a papíron. Ez a vállakat is tehermentesíti./

Képzeljük el, hogy be van gipszelve a csuklónk. Így végre szép köröket és korrekt egyeneseket húzhatunk.

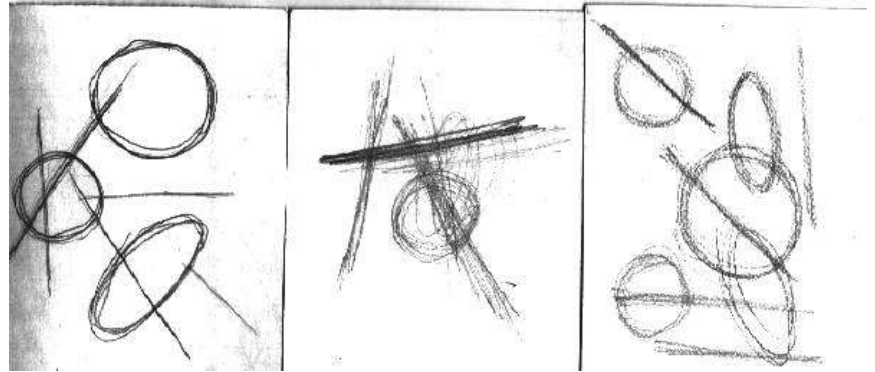
Kétféle ceruzafogás van. Az egyszerűbb, ha úgy fogjuk három ujjunk közé a ceruzát, mintha íránk vele. A bizonytalanabbaknak mindenképp ez ajánlott.

Mások öt ujjal fogják a ceruzát. A hüvelykujj ellenfog a másik négy ujjnak. Így főleg nagyobb rajzokat célszerű rajzolni.

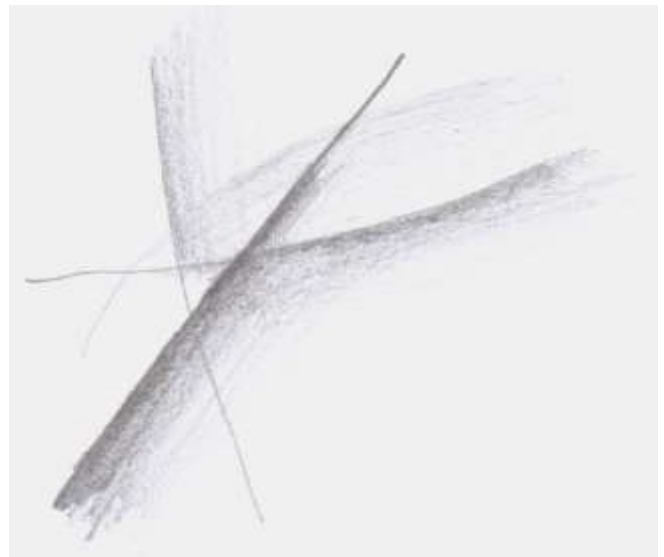

Rajzolj tele egy lapot vállból húzott, fokozatosan erősödő, lendületes, végighúzott vonalkötegekkel!
Rajzolj a lap fölé, a levegőbe köröket, egyeneseket!
Fokozatosan engedd rá a ceruzát a lapra, rajzold egyre erősebbre a vonalakat!

Az első rajz görcsösre sikerült. A második - harmadik rajz már lendületesebb.

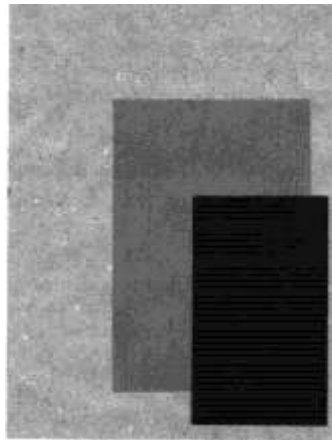
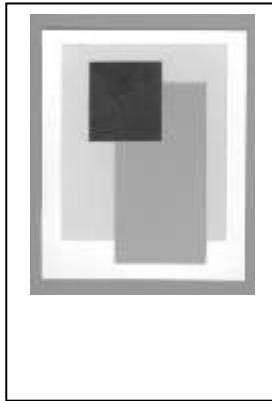
Most rajzolj egy 10 cm-es fehér lapra néhány, különböző erősségű egyes vonalat.

Majd kezd el finoman „kiengedni-kivezetni” a vonalakat. Azaz ismételd meg a ceruzával őket, de egyre halványabban.

A tónusos rajz

Mielőtt rajzolni kezdenél, készíts egy kis bemelegítő rajzot. Az elmúlt óraihoz hasonló, fokozatosan erősödő vonalkompozíciót. Ezt mindaddig csináljuk, míg készséggé nem válik.

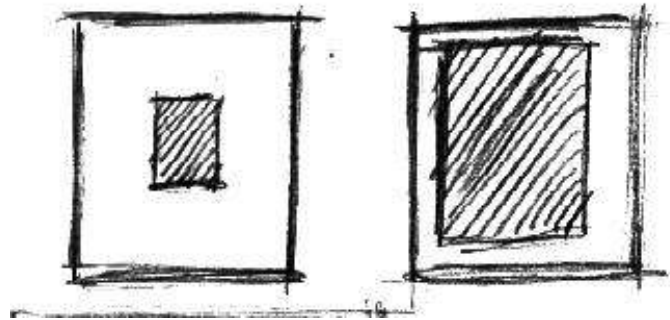
Vágj ki három, egyre kisebb lapot. Sötét, közép – világos szürke. Ha nincs, készíts fehér lapból finom sátirozással.

Helyezd el őket egy fehér alaplapon. alaplapon, a táblán látható nagy modell alapján.

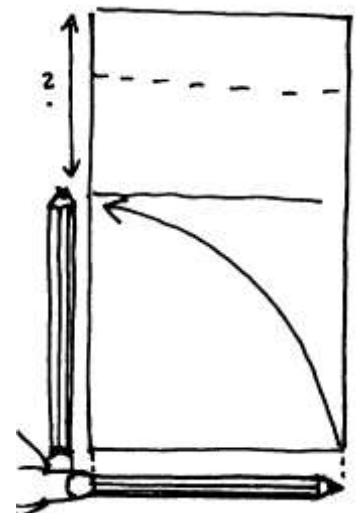
Hogyan rajzolom meg a látványt?

Megrajzolom a háttérleapot.

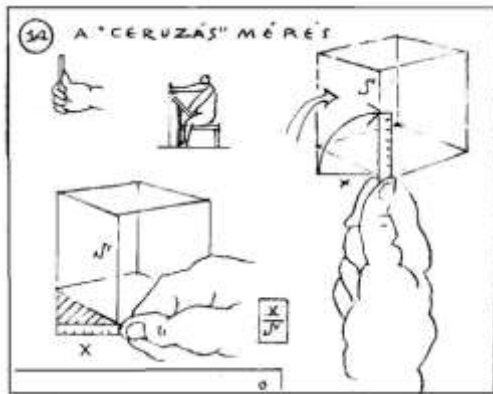
Az első rajz túl kicsi. A második túl nagy, „kinövi a rajzlapot.”

Ellenőrzöm az arányokat. Vagy csak szemmértékkel, vagy a ceruzámmal. Ceruzával úgy ellenőrzök, hogy megfogom a végénél, nyújtott karral magam elé tartom. Azért kell kinyújtani a karom, hogy ugyanabban a távolságban tartsam végig a ceruzámat. A hegyét a modell egyik alsó sarkához illesztem, azaz addig mozgatom, míg nem látom pontosan a modell sarkánál, a nagyujjamat pedig úgy csúsztatom a ceruzán, hogy a másik szélét jelölje ki. Most már tudom, milyen szélesnek látom a modellt.

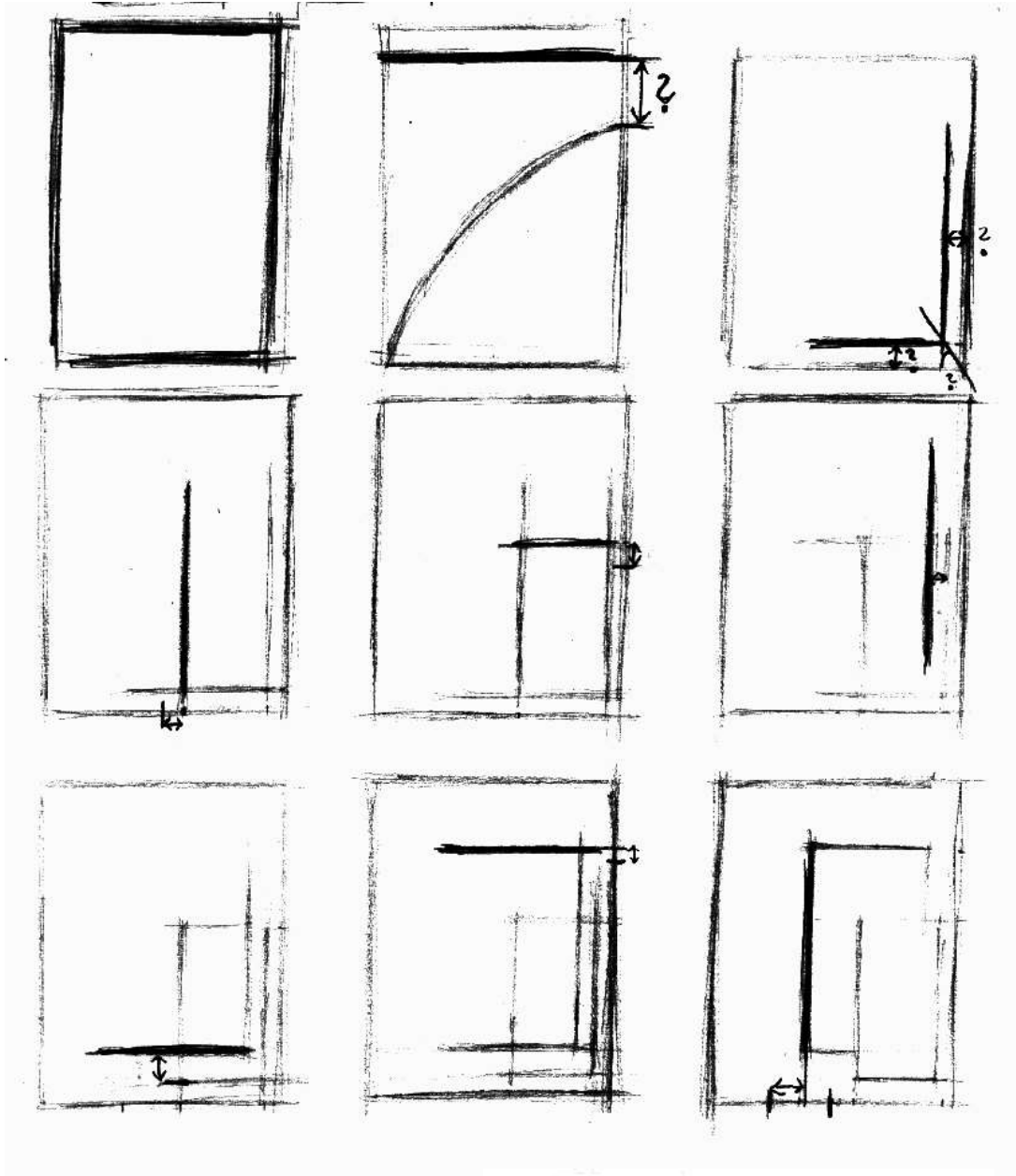
Most a modell függőleges széléhez illeszttem a ceruzát, úgy hogy a nagyujjam az alsó sarkát mutassa. Megfigyelem, hogy a ceruzám hegye milyen magasan van az oldalvonalon. Felénél, háromnegyedénél? Vagy ezek

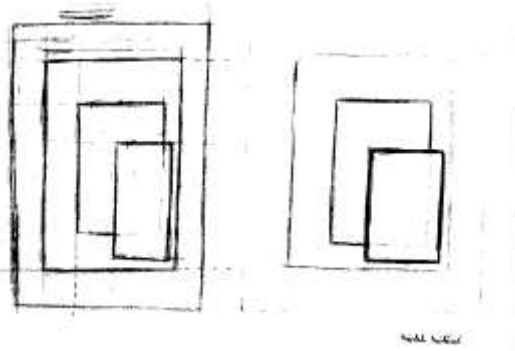
Lesson 4

között?
Majd ellenőrzöm a rajomat. Ott is ide esik? Ha nem, javítok. Persze egészen pontos arányokat csak hosszas gyakorlás után tudunk rögzíteni.

Kész az alapformám, elkezdhetem a felső lapok rajzolását. Meg kell becsülnöm milyen messze esik a legnagyobb téglalap az alaplappól. Először megfigyelem a két közelebbi, majd a két távolabbi vonalat. Megrajzolom, ellenőrzöm, majd jöhet a következő lap. Így fejlesztem tovább rajzomat. Mindig megrajzolom az eltakart vonalakat is!

Egy elkészült munka.

Most elkészítjük a modell tónusos rajzát is.

Bemelegítésként készíts egy kis tónusskálát!

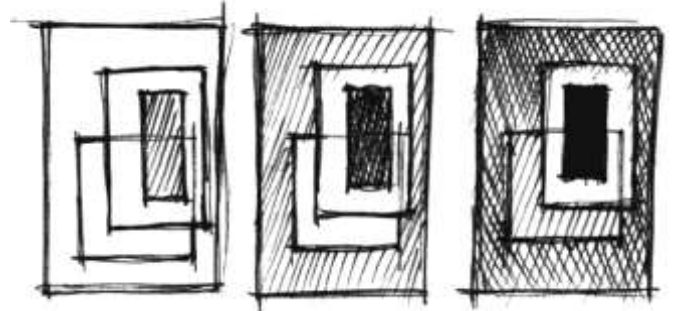

Vázold fel újra, egy kisebb lapra /A/5/, de ne erősítsd fel a végleges vonalakat sem.

Ha kész a rajz, és túl erős lett, lapjára fordított radírral lehalványíthatod. A másik lehetőség a műszaki jellegű rajz. Itt az erős rajzra fogunk tónusozni.

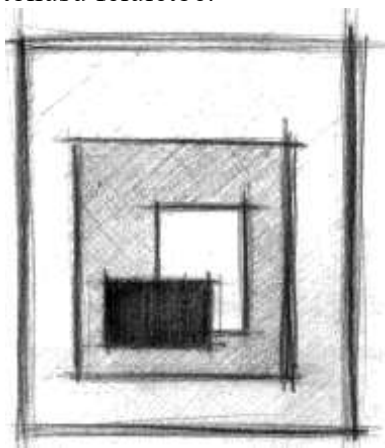
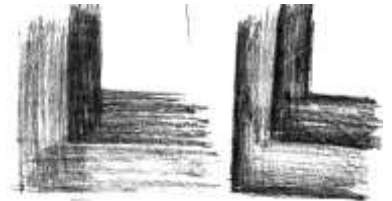
Tónusozhatunk vonalkázással, vagy satírozással. Mindkét esetben a fokozatos fejlesztés módszerével éljünk. Először keressük meg a legsötétebb lapot, és tegyünk fel egy vonalhálót, de még ne a végleges mélységben,

Jöhet a következő lap, majd a legvilágosabb. Aztán újra a legsötétebbre megyünk, fokozatosan érjük el a végleges erősséget, mert ha túlszaladunk, már nem lehet visszahalványítani.

A lapok oldalvonalait el kell tüntetnünk, ne "lógjanak le" a rajzról. Ha egyszerűen csak a két szürke találkozását rajzoljuk meg, csak azt adjuk vissza a képről, amit a szemünk lát. Az agy megfelelő központja a találkozó felületek határvonalát élesebbnek, erősebbnek érzékeli.

Ezt úgy adhatjuk vissza, ha finoman "kiengedjük" a vonalat, azaz hosszában mozgatva ceruzánkat finoman átvezetjük a sötétebb tónusú területbe.

Festői jellegű rajz.

Műszaki jellegű rajz.

Végül jöjjön egy kis játékos tónusozás. Csukott szemmel rajzolj egy lapra különböző erősségű vonalakat! Nézd meg, milyen figuratív „röntgenképé” képpé lehetne átalakítani. Azaz ne tüntesd el az előtér foltok mögött lévő vonalakat sem. Majd játssz egy kis „vonalkiengedő játékot”, az előző óra hasonló feladatának mintájára

Papír modell rajza

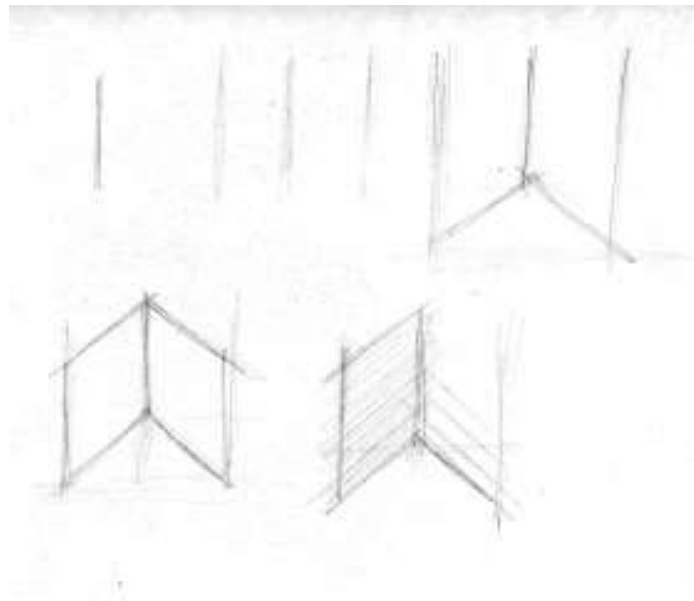
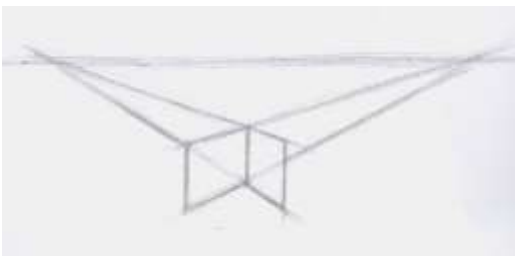
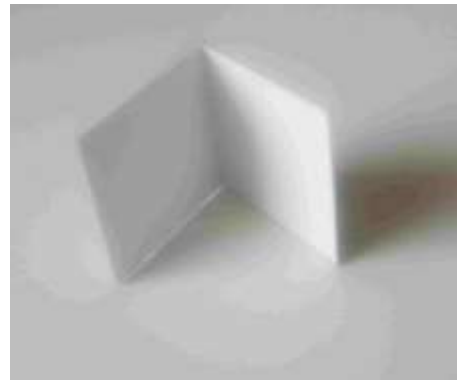
Most kilépünk a síkból a térbe.
Készíts egy egyszerű kis modellt!

Állítsd szembe magaddal a kis papírlap modellt, úgy hogy mindenütt az alaplapot lásd mögötte. Fehér lap a fehér lap előtt.

Rajzoljátok meg először a középvonalát, majd a két oldalvonalat, de az oldalvonalak rajzolásánál még csak a szélesség megítélésével foglalkozzatok, azzal ne, hogy majd hol lesznek a lap sarkai, nyugodtan húzzátok tovább az oldalsó vonalakat!

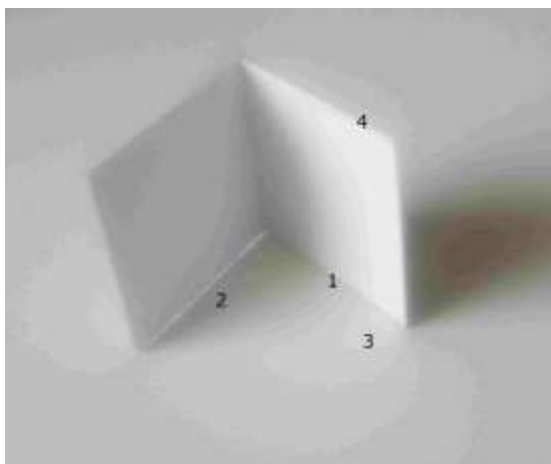
Most próbáljátok meg eltalálni, milyen mélyen látjátok azokat a sarkokat, rajzoljátok meg az alsó éleket.

Végül rajzoljátok meg a felső éleket is, párhuzamosan az alsókkal. (Később majd látni fogjuk, hogy a párhuzamosok kissé összetartanak. Ha már most is látod, próbáld megrajzolni.)

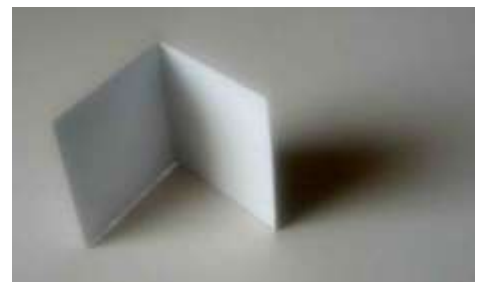
Jöhet a tónusozás.

Kissé bonyolultabb lesz, mint a síklapoknál. Látni fogsz néhány új jelenséget. Vonalszerű árnyékot 1. Átvilágító fénycsíkot 2.

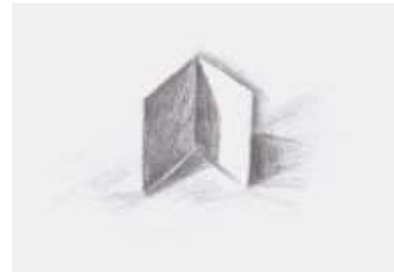
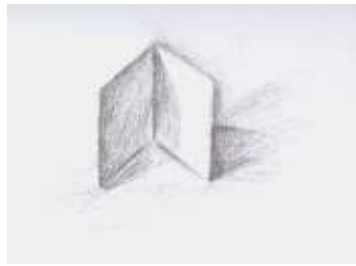
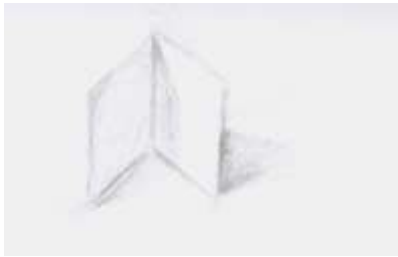

Tükröződések (reflex fények) 3. Lesz, ahol csak egészen finom különbségeket látsz. 4.

Ha egyik szemed lehunyod, másikkal hunyorítasz, jobban látod a tónuskülönbségeket.

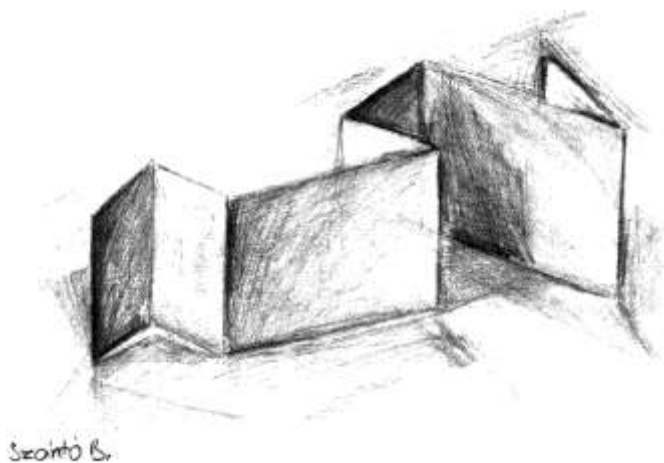
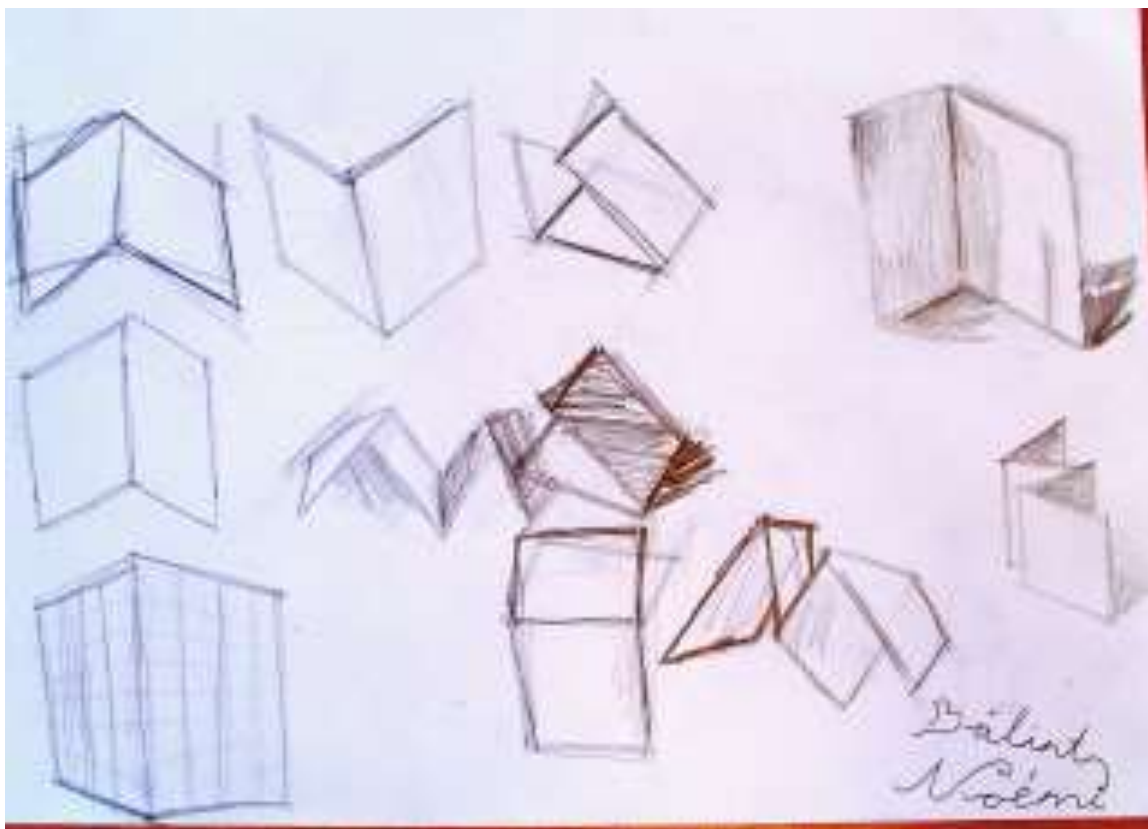

Fokozatosan fejleszd a rajzot.

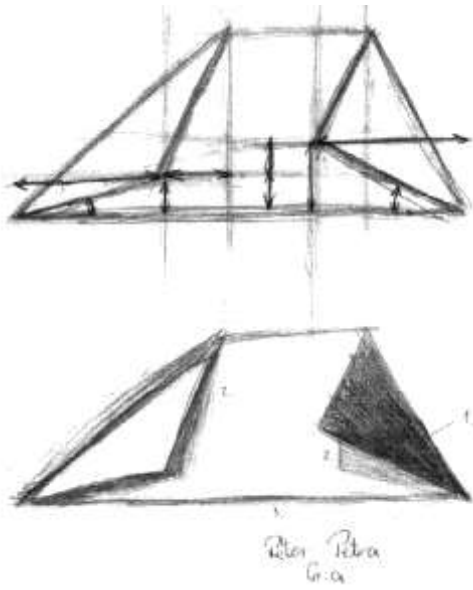
A harmadik rajzon már kissé eltúloztuk a tónuskülönbségeket.

Rajzoljátok meg a lapot más helyzetben is! A tónusozás lehet jelzésszerű, de törekedhetek a vonalak eltüntetésére is.

Sára csak a tónusokra figyelt, kissé elvétette párhuzamosságokat, később persze már ezekkel sem volt baj nála.

Ha megjött a kedved a látvány utáni rajzoláshoz, remek téma lehet egy lehajtott sarkú papírcsík.

Figyeld meg, hol látod a két sarokpontot az alapél vízinteséhez, illetve a felső sarokból húzott függőleges segédvonalhoz viszonyítva. Milyen messze vannak ezektől?

Tónusozás

Tulajdonképpen nem lenne szabad látnunk, hiszen fehér papír van fehér papíron. Miért látjuk mégis? Mert a fény nem egyenlően esik rá.

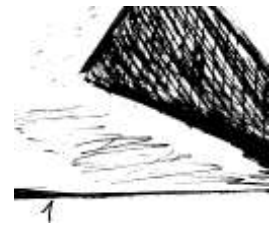
Vannak vonalszerű vetett árnyékok. Például a lap alsó éle alatt. Ez hol szélesebb, hol keskenyebb, attól függően, hogyan hajlik a papír. (1.)

Vannak szélesebb vetett árnyékok is. A vetett árnyék széle lehet határozott vonalú, vagy elmosódott. (2.)

A két felhajló fül közül az egyiket (3.) megvilágítja az ablakon beszóródó fény, a másikat csak sűrolja.(4.)

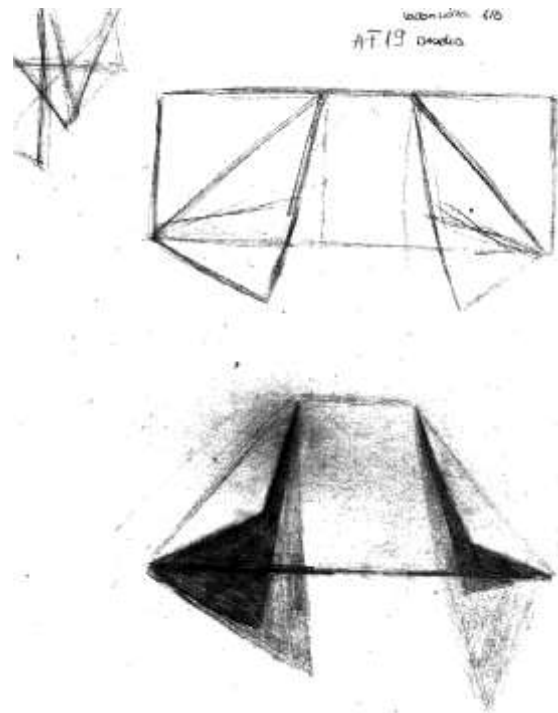
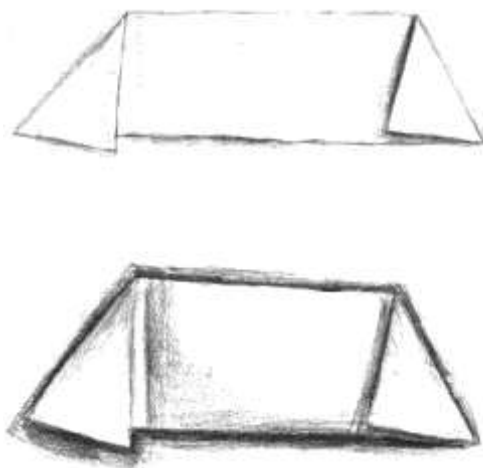
Érdekes jelenséget figyelhetünk meg a saroknál. A vetett árnyék a saroktól kifelé fokozatosan egyre világosabb lesz, az önárnyék pedig egyre sötétebb.(5.)

Bonyolítja a dolgot a reflex, azaz a fénytükrözés jelensége. / Reflexió = tükrözés / A felhajló kis fül fényt tükröz maga alá, ezért itt a vetett árnyékon belül bizonyos finom derengés figyelhető meg.

A tónusozást megint a fokozatos fejlesztés végezzük! /

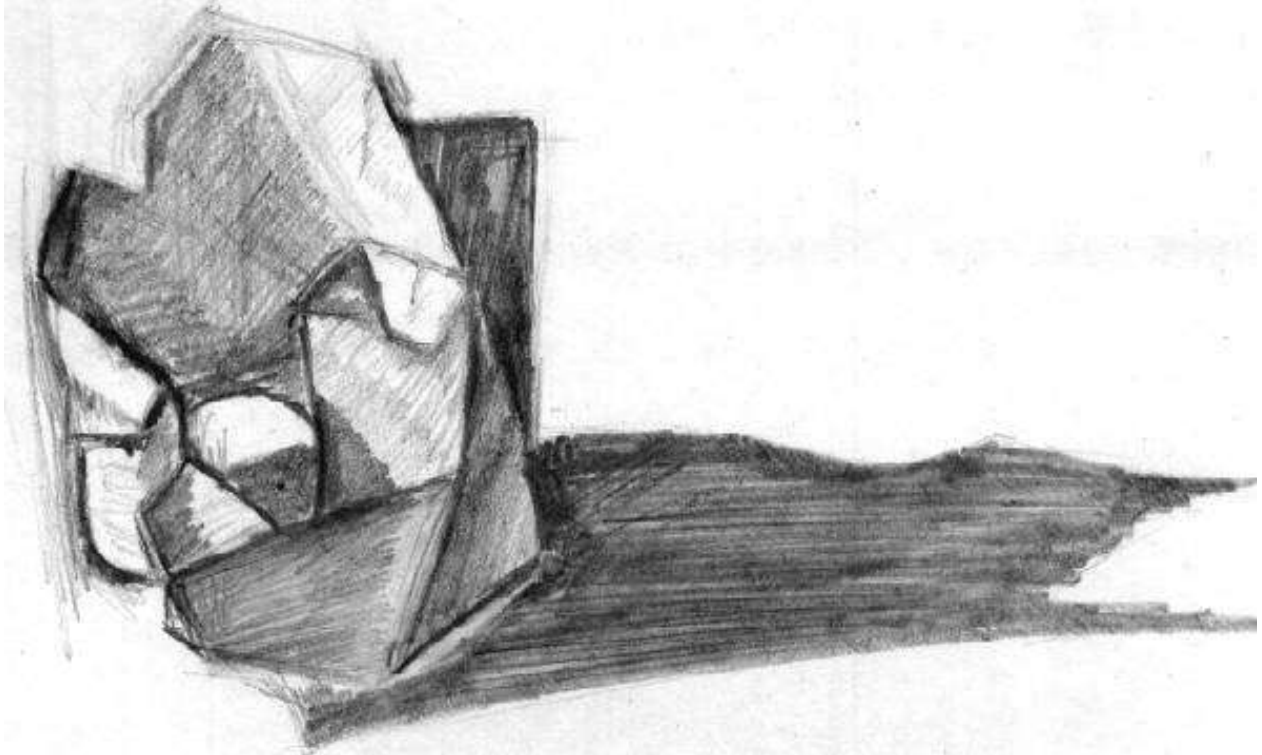
módszerével

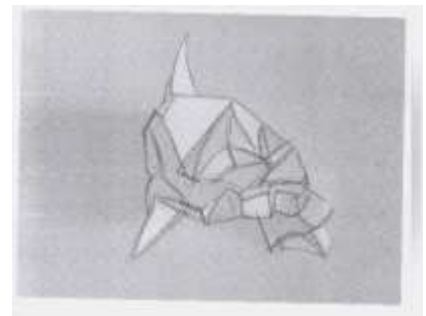
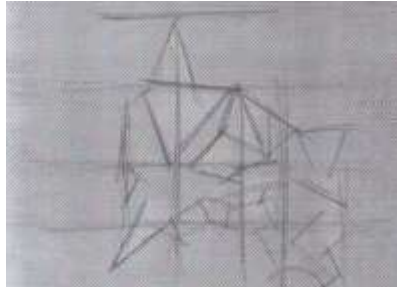
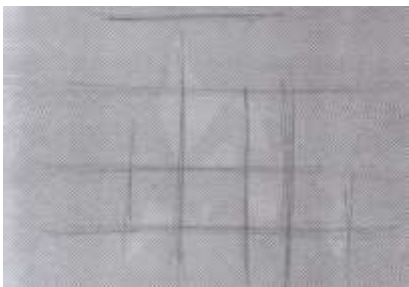
Egy finomabb és egy erőteljesebb megoldás.

Új, bonyolultabb modell

A jobb rajzolóké egyre bonyolultabb modelleket hajthatnak

keménypapírból. A megrajzolás egy idő után szinte lehetetlen, ha rögtön elkezdjük vezetgetni az alapvonalakat. Bele fogunk zavarodni. Először tehát fel kell tegyük a fő tömegek vázlatát. Az egyik módszer szerint először néhány egyenessel kijelöljük a legnagyobb tömegek középvonlát, vagy szélét. Aztán elkezdjük a részformákra

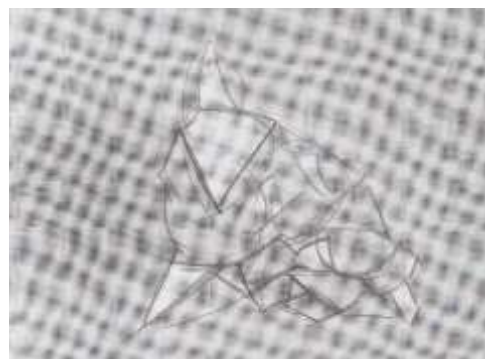
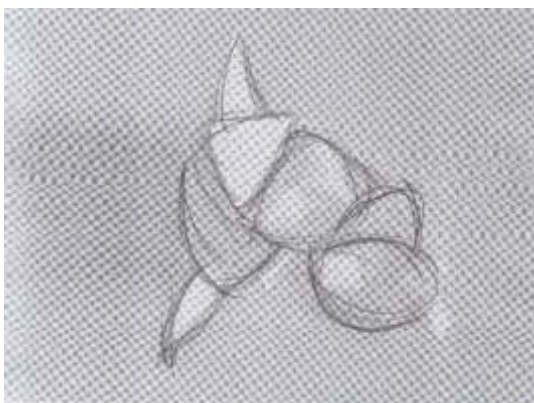

bontást.

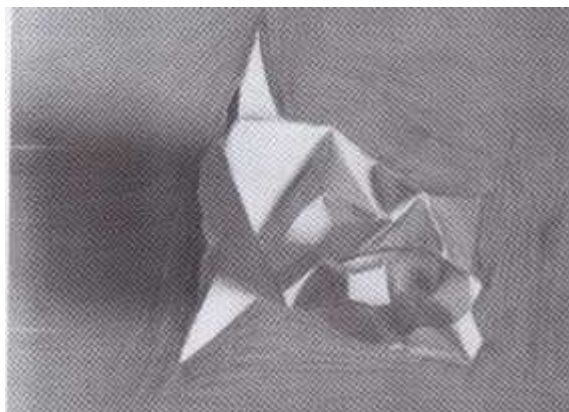
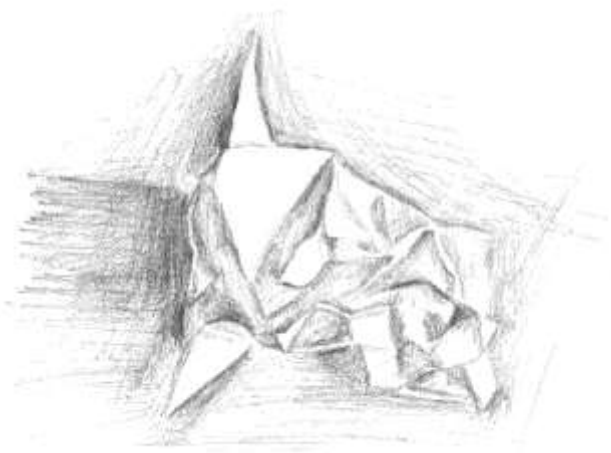
Másik módszer:
ezeket bontjuk kisebb

először
tömegekre.

felvázoljuk a legnagyobb foltokat, majd

Végül a foltszélek egyenes vonalhatárait kiigazítjuk, megrajzoljuk a karakteres eltéréseket. Ilyen bonyolult modell esetén mindez órákon át tartó nyomozást jelenthet a helyes tömegek és karaktervonalak után. Közben sajnos időnként a radírnak is dolgoznia kell.

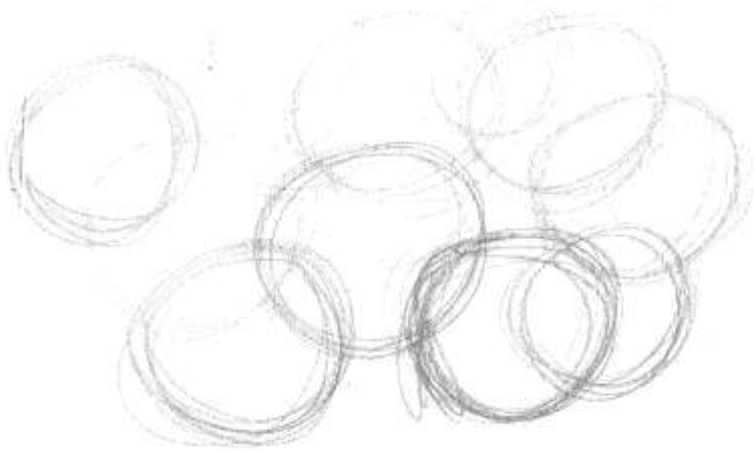
Az ellipszis, a henger

Nézd meg Kádár-Csomor Gábor videóját, és oldd meg a feladatot, vagy „lapozz” a következő oldalra!

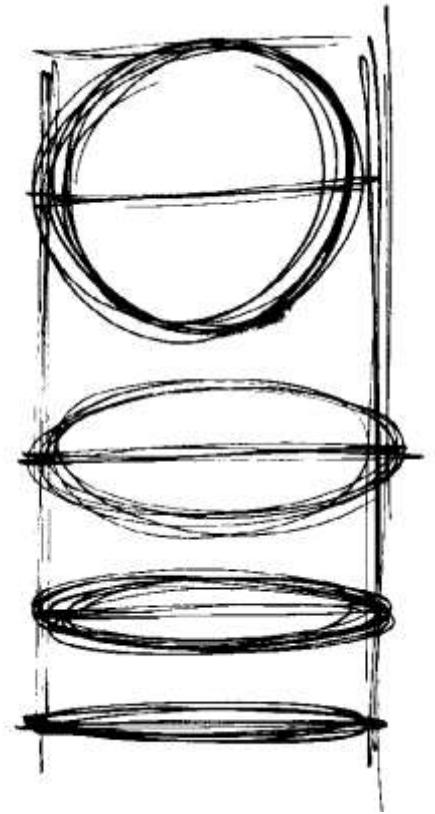
http://kadarcsomor.hu/rajz-segedanyagok/?mgi_13=608/korok-a-terben

Az ellipszis, a henger

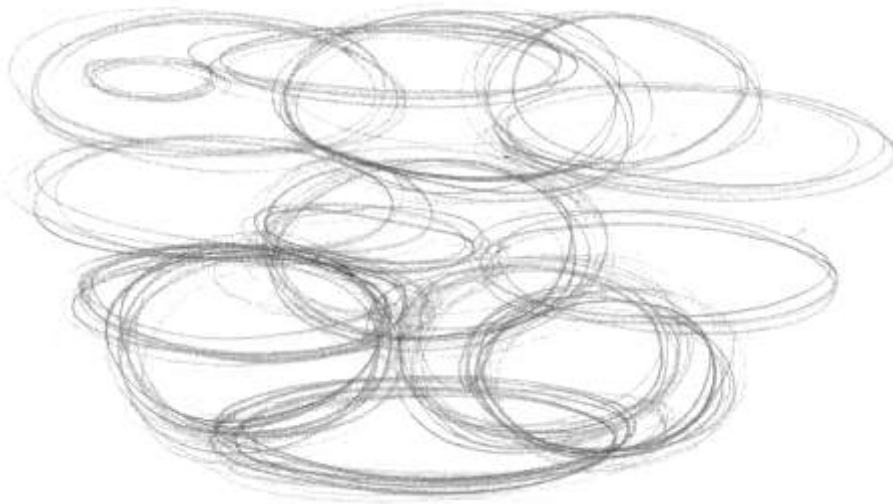
Bemelegítésül telerajzolunk egy lapot, fokozatosan erősödő körökkel.

Lendületesen húzzuk a vonalakat, nehogy "krumplit" rajzoljunk! Ne álljunk meg a nagytengelyek végénél, mert "szilvamagot" kapunk. Vigyázzunk, el ne billenjen a nagytengely a vízszintesből. És főleg: ne keseredjete el, ha elsőre nem megy. Ki kell gyakorolni!

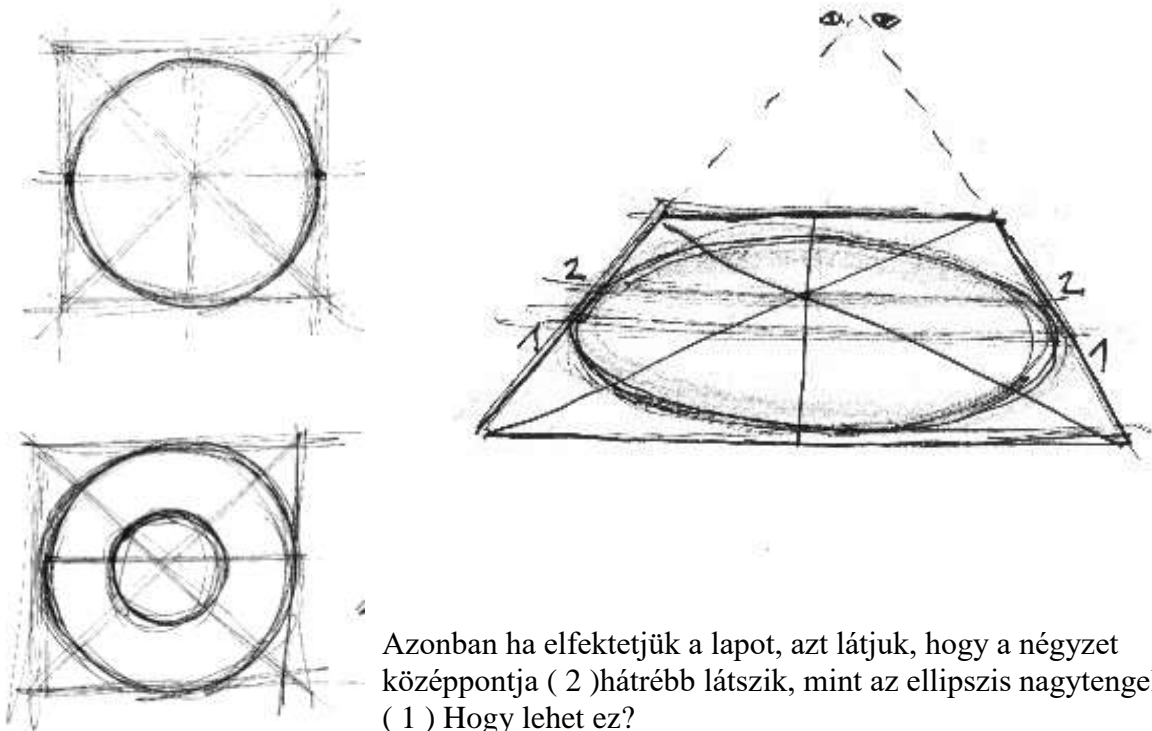
Ha egy körlapot, vagy valami lapos, kör alakú edényt elforgatsz magad előtt, a következőt fogod látni. A körből ellipszis lesz.

Jöhet néhány gyakorló ellipszis

Ha olyan modellünk lesz, ami koncentrikus körökből áll, pl. DVD lemez, érdekes dolgot fogunk tapasztalni.

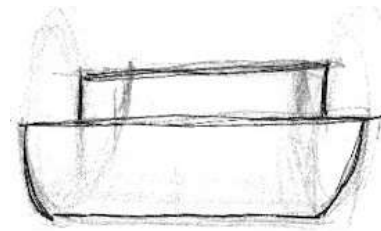
Felülnézetből ezt látjuk. A két kör átlója természetesen egybeesik

Azonban ha elfektetjük a lapot, azt látjuk, hogy a négyzet középpontja (2)hátrébb látszik, mint az ellipszis nagy tengelye. (1) Hogy lehet ez?

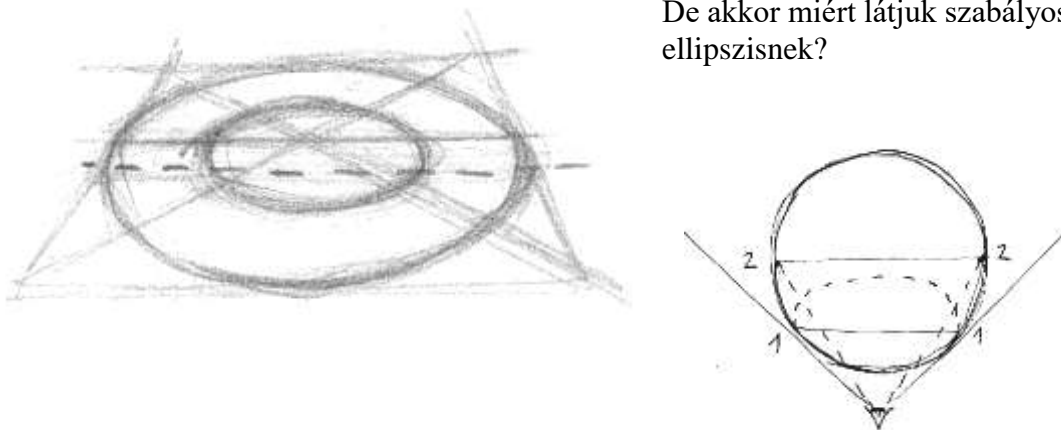
I Felülnézetből ezt látjuk. A két kör átlója természetesen egybeesik

Ha egy papírlapot meghajlítunk, a hátsó éle kisebbnek látszik. Ami messzebb van, az kisebb.

Természetes hát, hogy a két ellipszis közti távolság is kisebb lesz hátul, mint elöl.

De akkor miért látjuk szabályos ellipszisnek?

Ha nagyon közelről néznénk egy kört, bizony az 1-vonal mentén látnánk a legszélesebbnek. Ez lenne a látott ellipszis nagy tengelye. Később majd szükségünk lesz erre a tudásra.

es

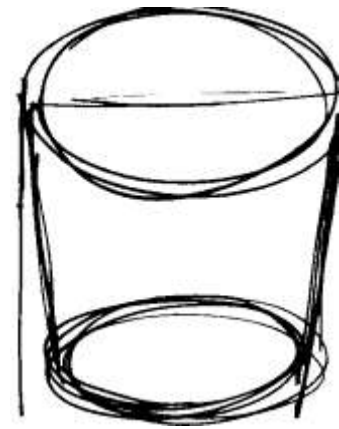
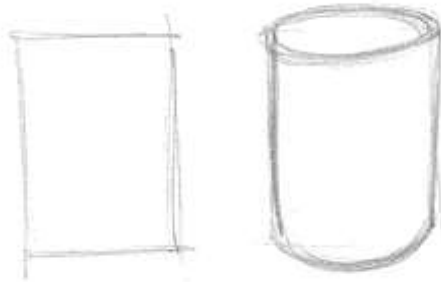
A henger

Nézd meg Kádár-Csomor Gábor videóját, és oldd meg a feladatot,

http://kadarcsomor.hu/rajz-segedanyagok/?mgi_13=1001/henger

vagy haladj az alábbiak szerint.

Cseréljük ki most modellünket egy kis papírhengerre. (pl.: WC papír kemény hengerre.)

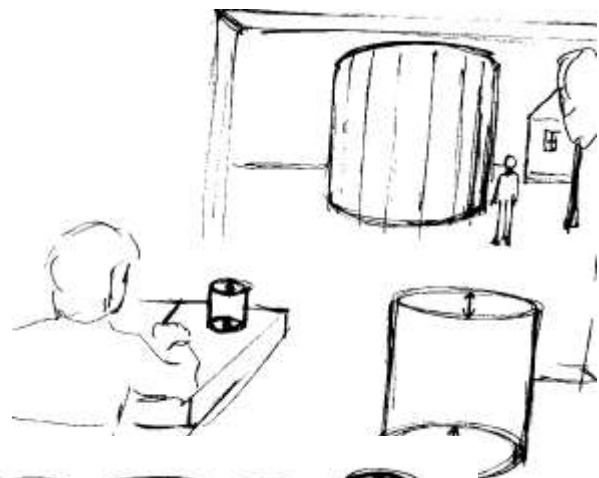

Ha nagyon közel van hozzánk, vagy nagyon nagy a modell, az előlnézeti kép is torzulhat.

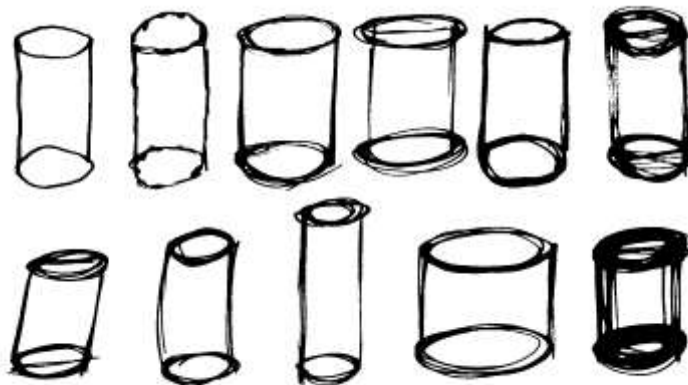
Először rajzoljuk meg szemmagasságunkba emelve, majd tegyük le az asztalra, és rajzoljuk rá az ellipsziseket! Az alsó, mivel nagyobb a rálátásunk, kissé öblösebb.

"Forgassuk be" a végeket, azaz húzzuk egy lehelettel tovább, finoman elemelve a kezünket a lapról.

Ha messzebb van tőlünk egy nagy henger, egészen mást látunk.

Ellenőrizzük rajzunkat! Nem véstünk be egy vonallal? Nem szálkáztunk? Nem lógnak túl az ellipsziseink? Valóban ilyen az öblösségük? Vízszintes a nagytengelyük? Nem dőlt el a henger? Nem túl vékony? Nem túl széles? Nem túl vastagok a vonalkötegek?

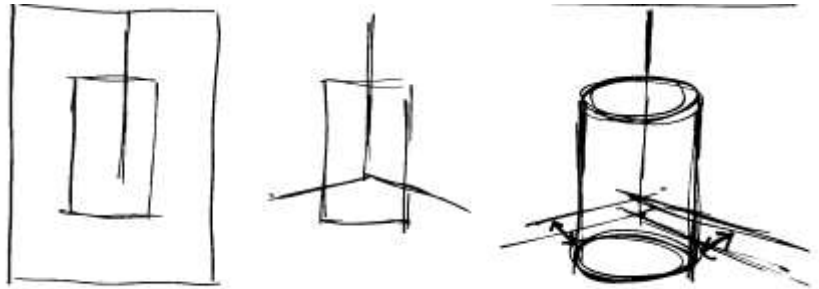
A henger tónusos rajza

Allítsuk hengerünket egy fehér kartonból készített kis képsíkrendszerbe. A képsíkrendszert úgy helyezzük el, hogy szép árnyékvetés jöjjön létre. Ehhez a kis hengert 2-3 cm-re tegyük a falaktól.

Vázoljuk fel először a látvány fő tömegét. A henger előlnézeti képének vázolása után helyezzük

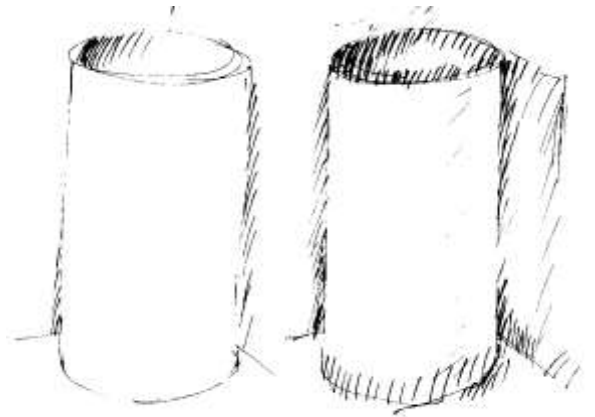
el a függőleges vonalat. Jól figyeljük meg, merrefelé esik a henger középvonalától, vagy oldalától, és milyen távolságra van tőle! Most vázoljuk be, hol bukkannak ki a háttérlapok alsó élei! Figyeljük meg az élék vízszintessel bezárt szögét, majd húzzuk meg a vonalakat. A három vonalnak természetesen egy pontban kell találkoznia.

Tónusozás előtt finoman radírozzuk le a láthatatlan vonalakat

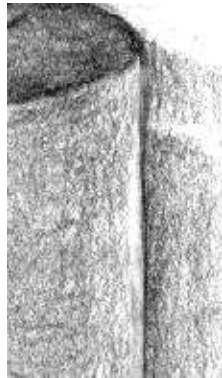

Figyeljük meg, hol látjuk a legsötétebb tónusokat, tegyük fel egy halvány réteget!

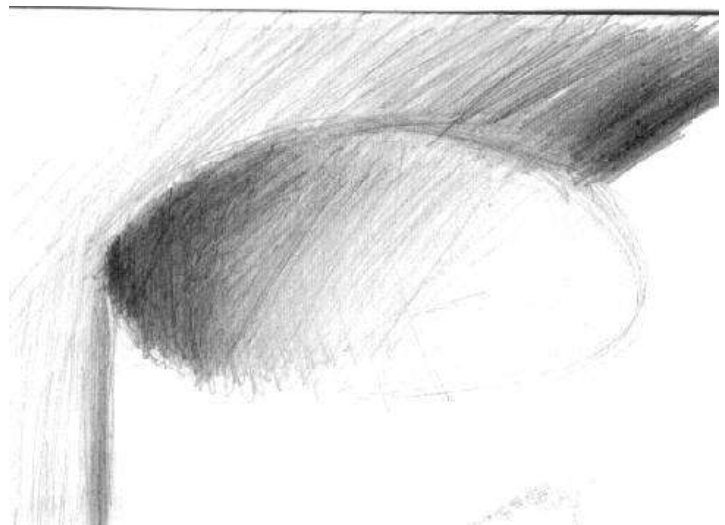
Menjünk ismét körbe a henger oldalvonalain, döntsük el mindenütt, merre sötétebb a látvány! Befelé, a henger, vagy kifelé, a háttér? Ezután már csak türelmesen fejleszgetnünk kell a rajzot, megfigyelni az ön és vetett árnyékok rendszerét.

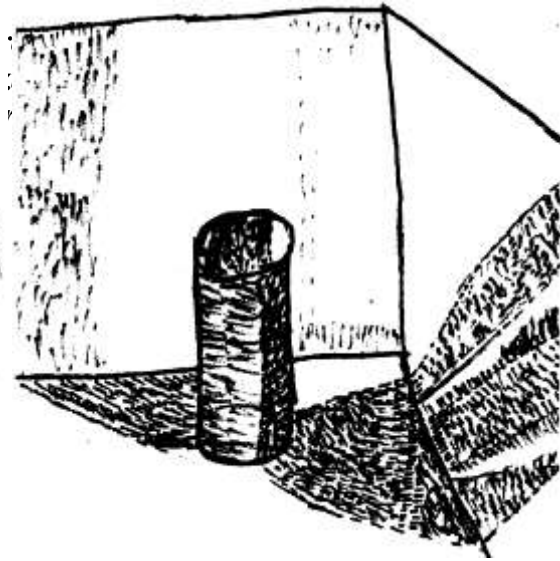
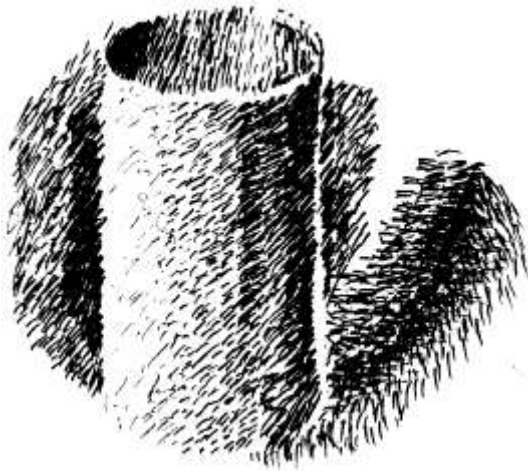

Érdekes dolgokat figyelhetünk meg, például a kis papírsíknál is észlelt "előjelváltást", vagy a finom derengését az világítja meg.

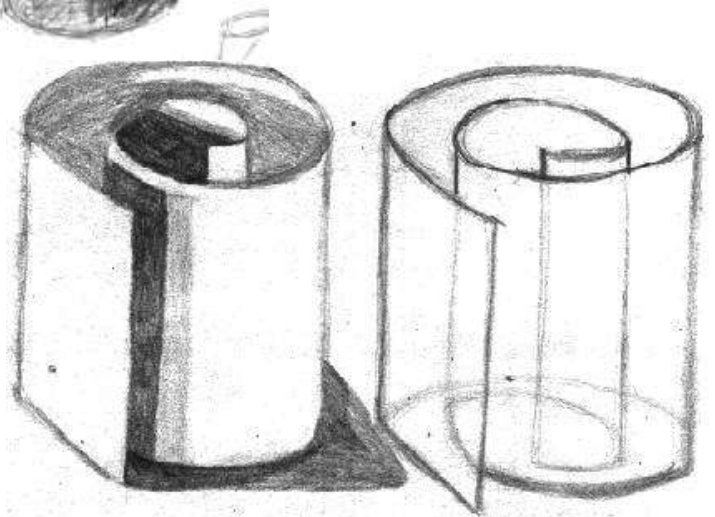
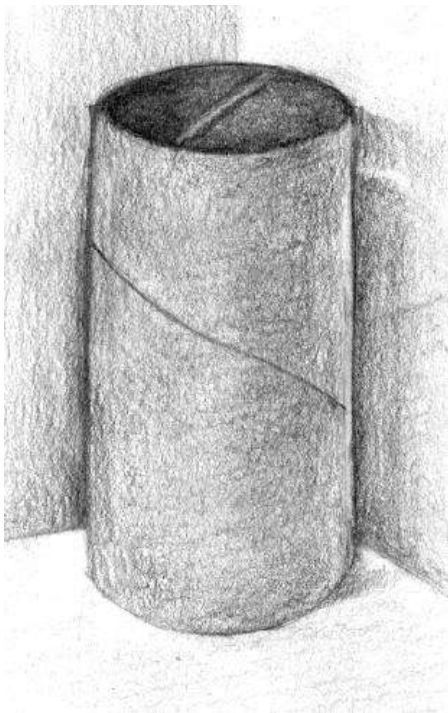
palást árnyék előtt. Az oldalfalról visszaverődő fény

Filctollal is „tónusozhatsz”.

Két különböző szinten megoldott henger.

Más hengeres modelleket is kereshetsz.

A fekvő henger

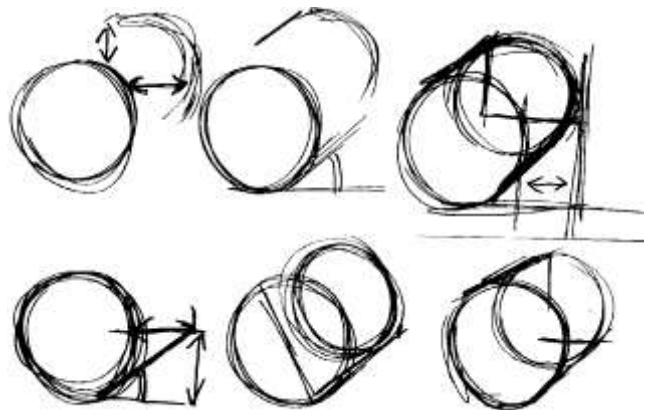
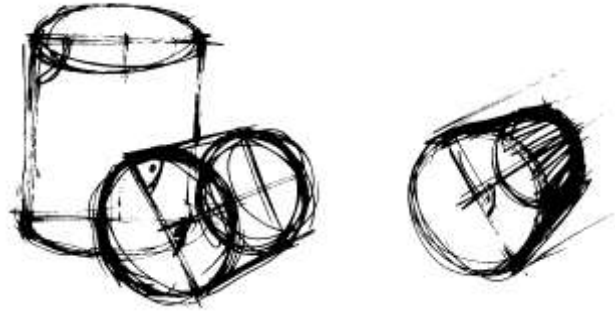
Nézd meg Kádár-Csomor Gábor videóját, és oldd meg a feladatot,
http://kadarcsomor.hu/rajz-segedanyagok/?mgi_13=1005/a-fekv-henger

vagy haladj az alábbiak szerint

Álló hengerünkön az ellipszis nagytengelye mindig vízszintes, azaz merőleges az oldalvonalakra. / Látszólagos alkotókra./ Ha lefektetjük a hengert, a nagytengely ismét merőleges lesz az oldalvonalakra, illetve inkább a forgástengelyre, hisz nagyobb méretű hengernél az oldalvonalak már érezhetően összetartanak.

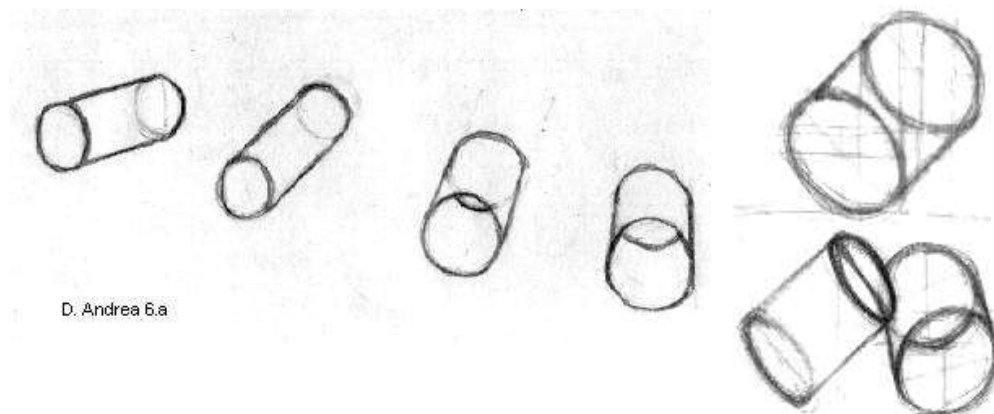
Két módszere van a rajz felépítésének. A jobb rajzolóknak egyszerűen csak felvázolják az ellipszist, ahogy látják. Mögé vázolják a másik ellipszis látható részét, majd bevázolják az alsó alkotót, ellenőrzik a hátsó alsó és felső "sarok" helyzetét, a henger látszólagos szélességét, helyesbítenek

Tegyük fel a halvány tömegvázlatot, majd ellenőrizzük le újra az előbbieket szerint!

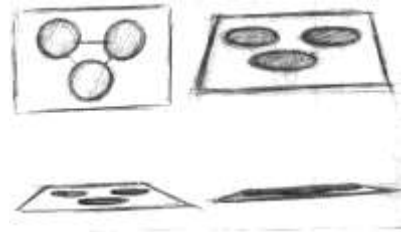
Aki bizonytalanabb, az az első ellipszis vázolása után keresse meg, hová eshet a hátsó sarok. (Az első ellipszisre vetítve?) Milyen magasra? Milyen messzire, azaz milyen szélesnek látjuk a hengert? Ha megvan a hátsó sarokpont helye, rávázolhatnak egy, az elsőhöz hasonló ellipszist, majd ellenőrzik, jó helyen van-e a felső sarokpont.

Készítsünk egy sorozatrajzot az elforduló, majd a szemsíkunk felé emelkedő hengerről!

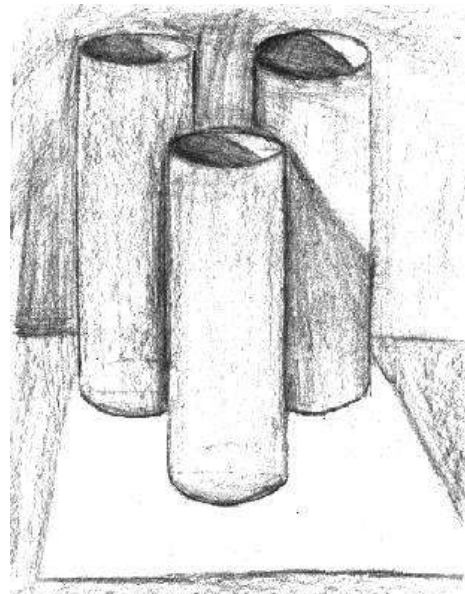
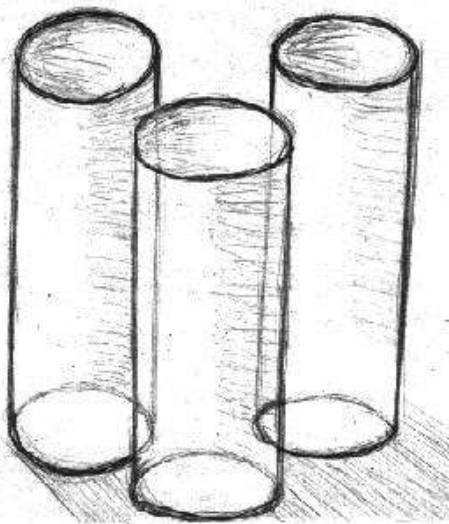
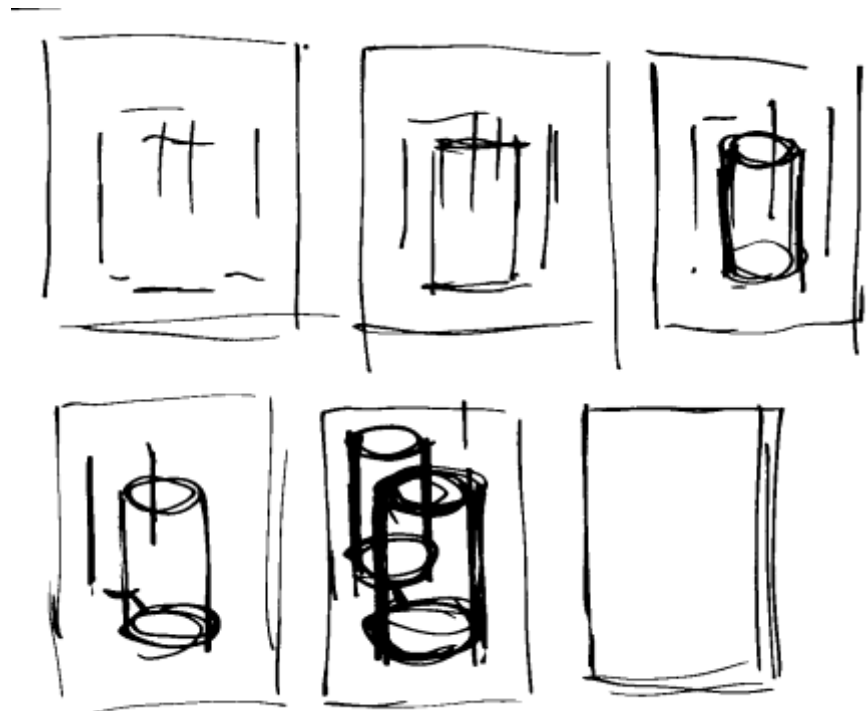

Hengercsoport rajza AF 24.

A mai órán összetettebb látványt rajzolunk. Három kis hengert fogunk megrajzolni takarásos helyzetben. Ehhez először figyeljük meg mi történik, ha három kört leforgatunk. / Előre kiosztva a szemléltető lapok / Láthatjuk hogy a nagytengelyek egymáshoz viszonyított helyzete nagyjából állandó, az ellipszisek közötti távolság viszont az elforgatással egyre csökken. Rajzoljátok meg ezt a leforgatást! / Akinek még az ellipsziszrajz is gondot jelent, először rajzoljon egy sorozatot egy elforduló ellipsziszről./

A beállítás megrajolásakor először halvány tömegvázlatot teszünk fel. Nagyjából megállapítjuk az egyes hengerek fő tömegét. Majd az első hengert pontosítjuk, ellenőrizzük belső arányait, az ellipszisek öblösségét. Megfigyeljük a másik két henger takarási pontjait. Ezek figyelembevételével rajzoljuk meg kissé erősebben a hátsó hengereket. Újabb ellenőrzés, pontosítás után erősítjük fel a helyes vonalakat.

Tónusos rajzot is készíthetsz.

A gömb

A mai tónusos rajzot készítünk egy gömbről. A gömbön sokkal gazdagabb és nehezebben érthető fény - árnyék jelenségeket figyelhetünk meg mint a hengeren.

Kezdjük megint egy kis bemelegítéssel! / Körök / Vállból rajzoljunk, bátran, lendületesen, teljes köröket. Azután, ha szükséges, fél vagy negyedkörökkel korrigálunk.

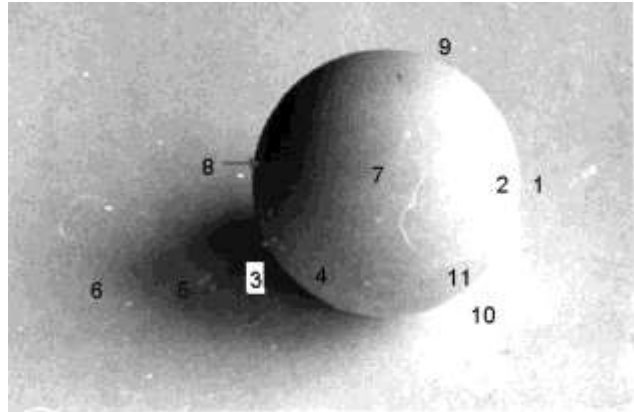
Rajzoljuk meg a lapra a gömböt. Nagyon halvány tömegvázlatból induljatok ki! Ha erős lett, lapjára fordított radírral halványítsatok! Nem baj, ha nem lesz teljesen szabályos. Ehhez a gyengébb rajzolóknak még több gyakorlatra lenne szükségük, de a tónusozást szabálytalan gömbön is meg lehet oldani. Vigyázzatok, hogy ne legyen aránytalanul nagy vagy kicsi a gömb.

A fény felőli oldalon a háttér szürkés (1), a gömb fehéren világít. (2)

Alul sötét a vetett árnyék, a gömb közvetlen közelében teljesen fekete, (3) a gömb pedig meglepően világos a felszóródó reflexfénytől. (4)

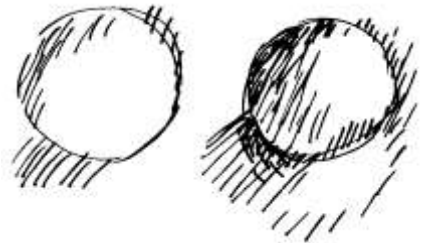
Aztán a vetett árnyék közepe világosodik ki a gömb által leszórt fénytől. (5) A vetett árnyék fokozatosan elenyésszik. (6) A gömbön fokozatosan megjelenik az önárnyék, (7) a sötét oldal széle azonban megint csak kap egy kis világos árnyalatot. (8) Ismét jelentkezik a tónusok előjel váltása. (9)

A fény felőli oldalon is reflex jelenség látható. A gömb fényt szór le az alaplapra. Persze az alap is ver fel fényt, de ez nem olyan erős, mint a gömb leszórt fénye, így a kontraszthatás miatt, itt erősebb szürkének látjuk a gömböt.

A tónusozás három szakaszból áll. Először csak ismerkedem a látvánnyal. Körbejárom a tekintetemmel. Hol merrefelé lesz sötétebb? Halvány tónusvázlatban rögzítem a legsötétebb árnyékokat.

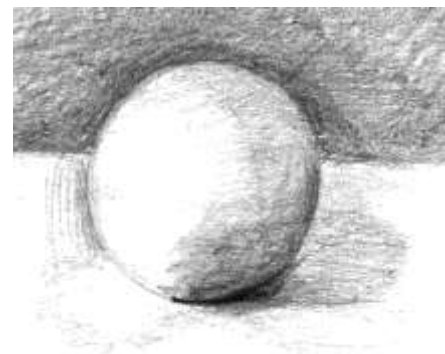
Majd körbejárom ismét a tekintetemmel a gömböt, és a félárnyékokat is rögzítem. Kialakítok egy halvány, de már a legtöbb tónusértéket tartalmazó vázlatot. Végül egymáshoz viszonyítva fejlesztem a sötétebb tónusokat. Ha valahol túltónusozom, radírral finoman visszaveszem a fényeket. Mindenki annyit rögzítsen ezekből amennyit elbír. Nem baj, ha a tónusozás lázában eltorzul a gömb.

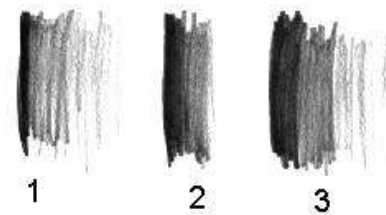
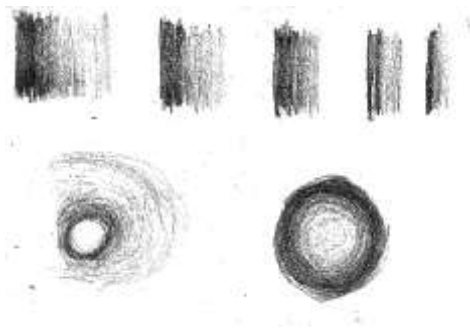

A tónusozásnál próbáljuk megérteni a látott jelenségeket, honnan kerülnek a felületre a fények.

Ha nem mersz rögtön belevágni, kezdhetsz egy kis rávezetéssel.

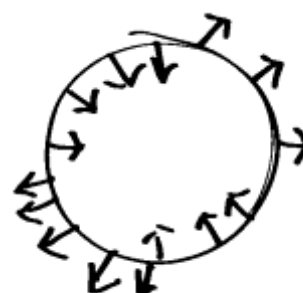
Rajzolunk egymás alá néhány erős fekete vonalat, majd ezeket vezessük ki egyre rövidebb úton a fehérig. Második lépésben körív felületéről vezetjük ki a vonalakat. Ilyen hosszan már nem tudjuk végighúzni a vonalakat, nagyon óvatosan kell tónusozzuk az egyes ívrészeket, hogy ne különüljenek el egymástól.

A leggyakoribb hibák:
Lelóg a vonal. (1) A vége nincs kivezelve. (2) Ugrás a skálán. (3)

Rajzoljuk meg a gömböt, és jó erősen rajzoljuk oda melyik felületet látjuk sötétebbnek. Nyilakkal jelöljük, kifelé, vagy befelé sötétebb? (A gyengék meglepően nehezen értik meg és teljesítik ezt az egyszerű feladatot.) A térkép után készítsünk tónusvázlatot. Nagyon halványan jelöljük be az előbb megfigyelt sötétebb felületeket! Amíg kész nincs, nem léphetünk tovább! Kövesd körbe a tekintetteddel a vonalat! Mindenütt bejelölted merre lesz sötétebb?

Ha kész, jöhet a vázlat fokozatos fejlesztése. Mivel az agyunk eltúlozza a szemünk jelentette tónuskülönbséget, ezért a gömb körvonalát erősebbnek látjuk, mint amilyen a annyira a körvonalat, amilyen erősnek látjuk, majd finoman vezessük ki.

valóságban. Erősítsük fel

Vigyázzunk, ne rajzoljuk túl magasra a gömb mögé vetődő árnyékot, a tapadási pontját viszont feltétlenül vegye körbe az árnyék!

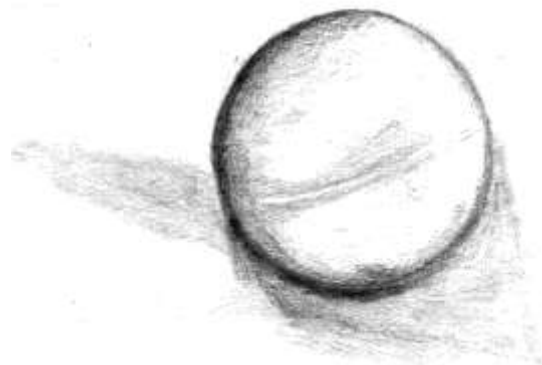

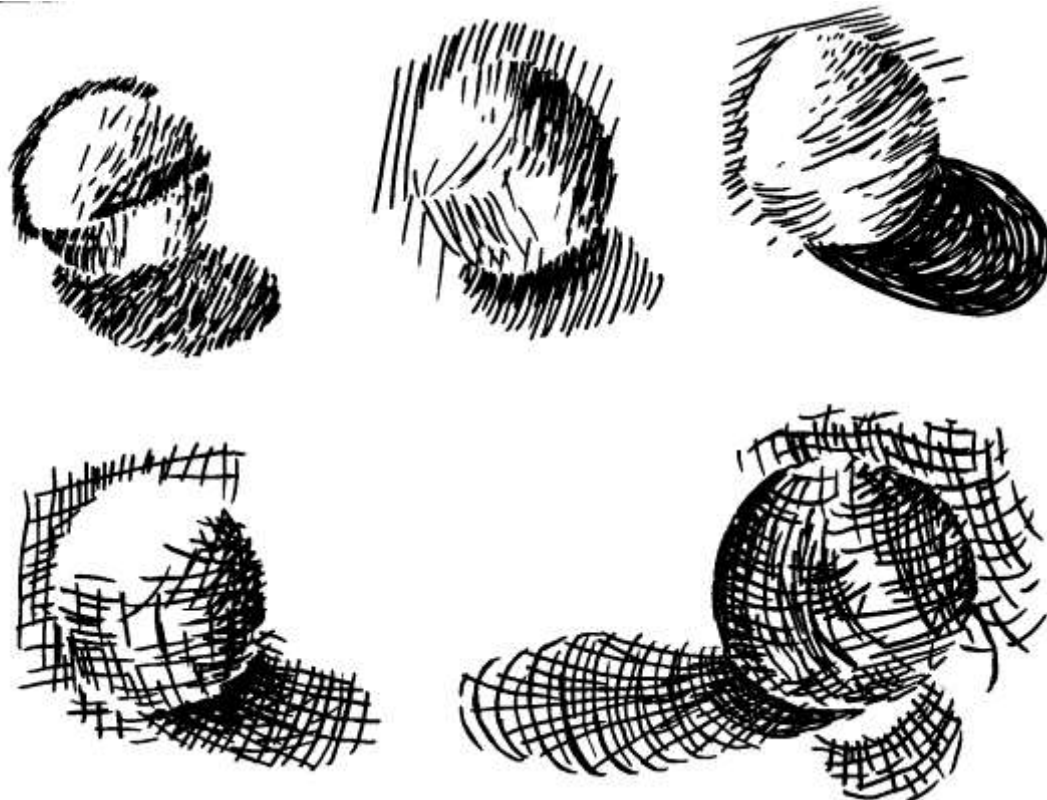
Ha már tudunk gömböt rajzolni, **jöhet néhány szabad rajz.**

Például tervezhetsz bukósisakokat.

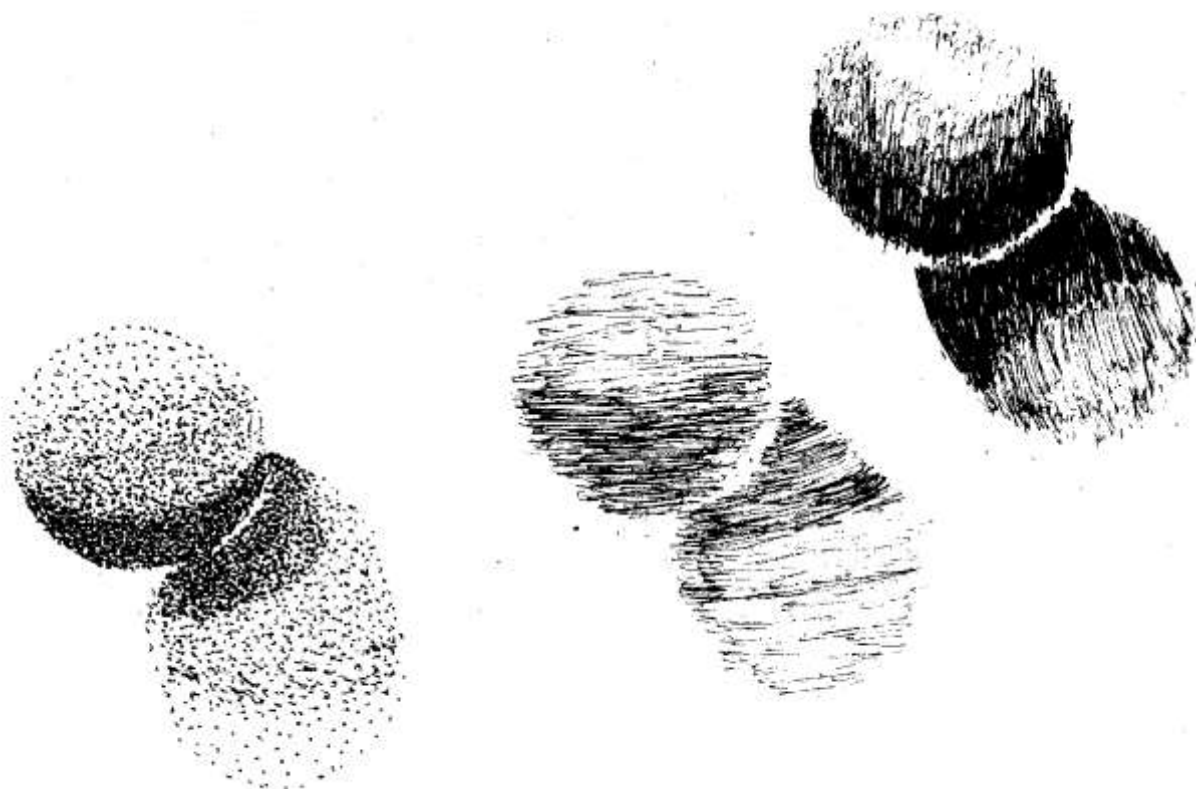

Erdei Adrienn: Bukósisak fantáziák.. A neten találhatsz még tőle hasonló képeket.

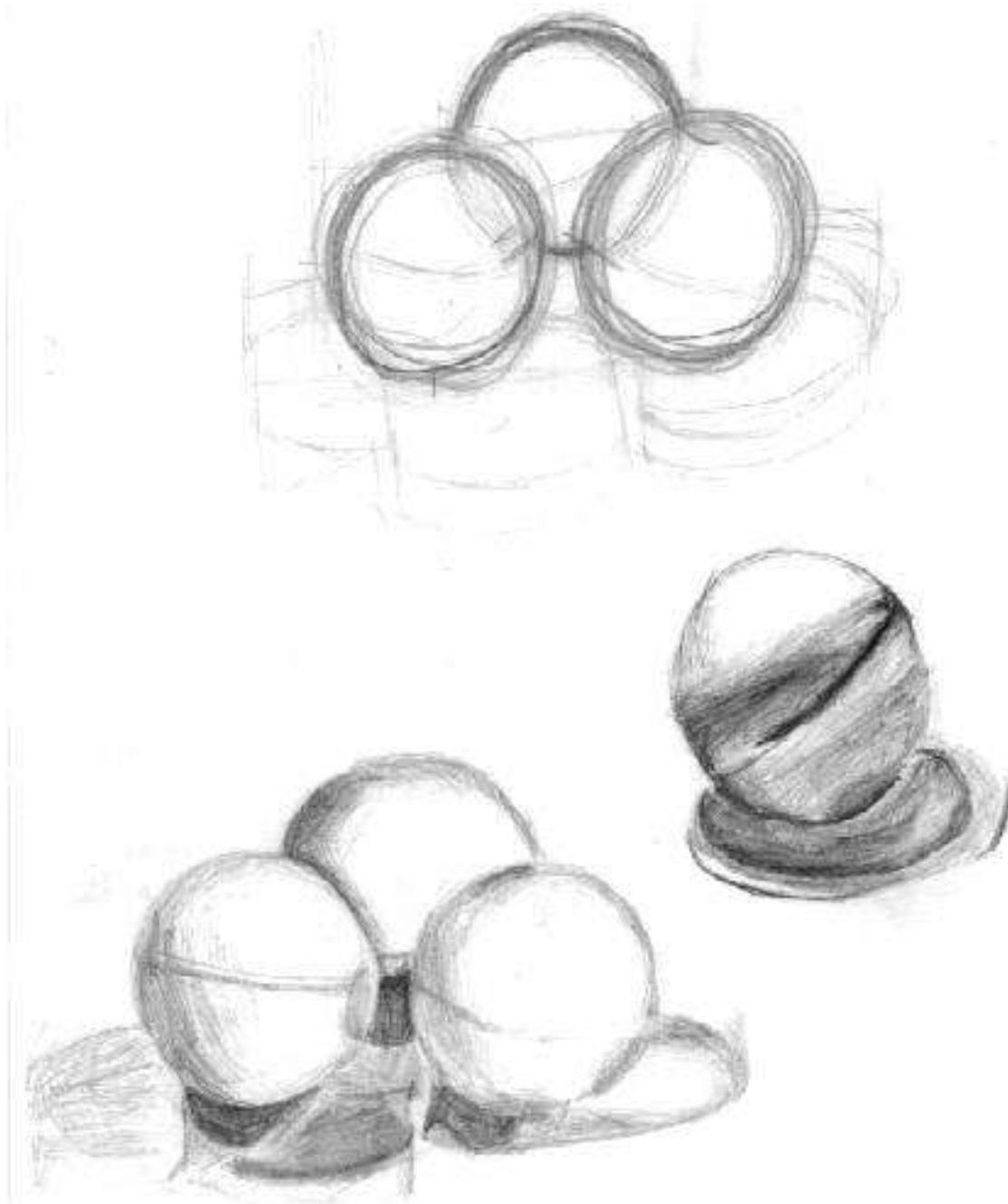

Megpróbálkozhatsz raszteres tónusozásokkal.

Szép kihívás a gömbcsoport rajza..

Kis üvegek

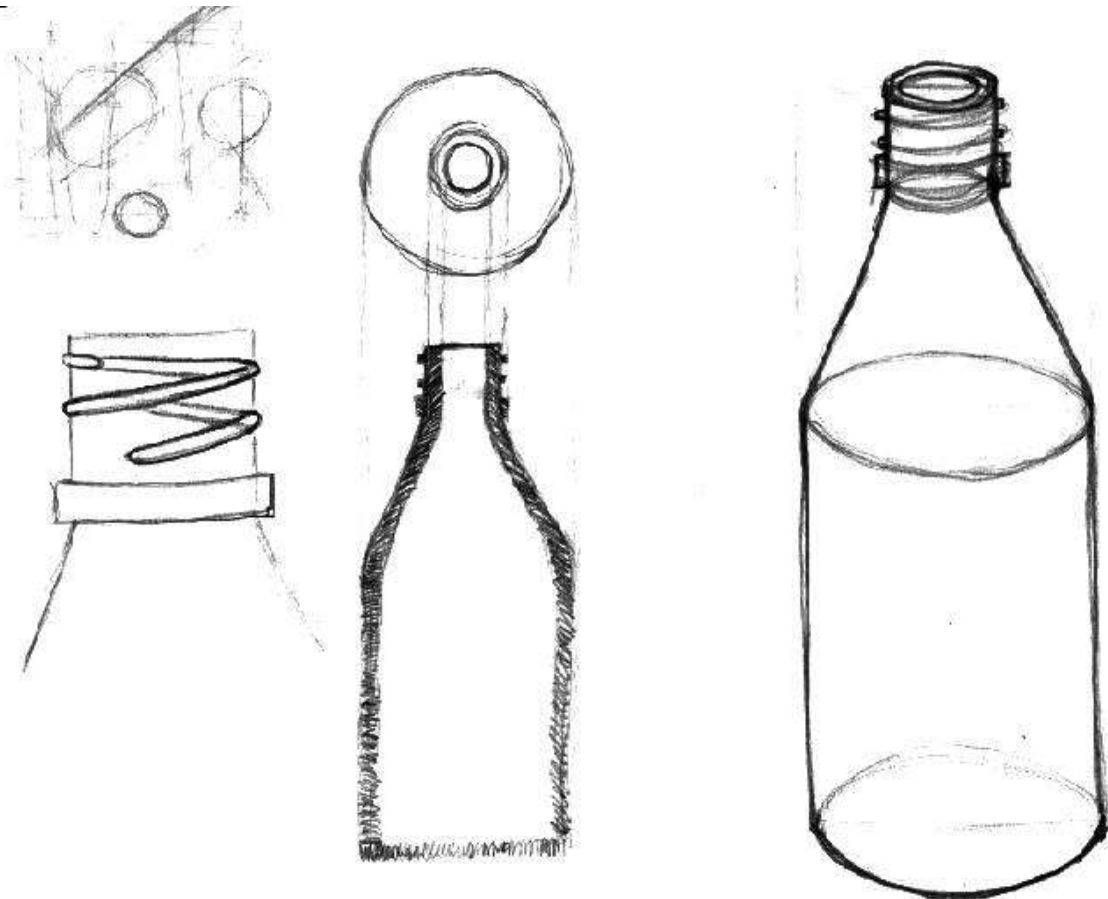
Új modellünk, az üveg, újabb problémákat vet fel. Szimmetrikus forma ugyan, mint a henger és a gömb, de az oldalvonal hajlata sokkal nehezebben rajzolható meg.

A tanulmánylap elhelyezési vázlatát.

Melegítsünk be körökkel, ellipszisekkel, egyenesekkel, és üvegnyakszerűen ívelődő vonalakkal.

Rajzoljuk meg először a felülnézeti képet, majd vetítsük le belőle az oldalnézetit!

Végül jöhet a látvány utáni rajz

A következő feladat a **két - három kis üvegből álló csoport** megrajzolása. Tegyük két kis üveget egy olyan körlapra, amelynek megrajzoltuk az átlóit! Rajzoljuk körbe felülről az üvegeket, majd vegyük el őket. Rajzoljuk meg a körlap felülnézeti képét, majd az asztalra helyezés fázisait. Először szemből, majd ferdén. Ha visszaállítjuk az üvegeket, világos hogyan néz ki az aljuk.

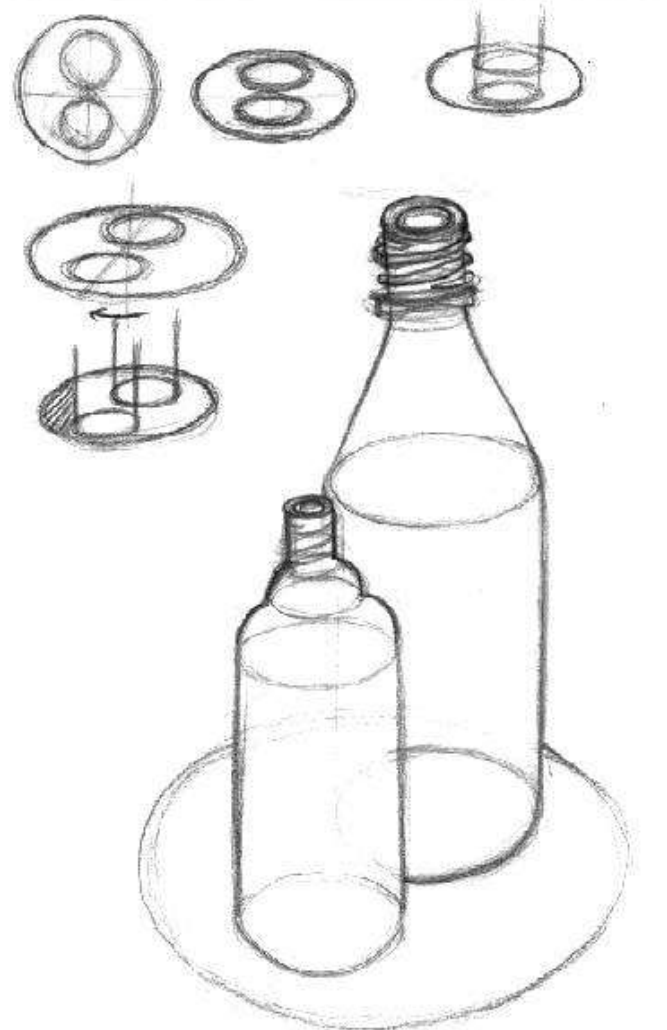
Rajzoljuk meg. Ellenőrizzük az oldalt látható negatív foltot! Valóban ilyen arányú? Nem lett túl nagy, vagy túl kicsi az alapkör? Ha igen, javítsunk! Rajzoljuk meg most az üvegek tömegvázlatát!

Pontosítsuk az egyik üveget! Ellenőrizzük le arányait!

Keressük meg a fedési pontokat, pontosítsuk a másik üveget is!

Oldjuk meg az üvegek nyakát, erősítsük fel a látható vonalakat!

Végül jöhet egy nagyobb csoport rajza.

Üveg kompozíciók

Rajzolj egymás mellé, mögé elképzelt üvegeket, úgy, mintha a szemmagasságodban lennének.

Készíts egy kompozíciót a témára.

Tágítsd a formák körét.

Rajzolj, fess szabad kompozíciókat!

Ha ismered valamelyik digitális képszerkesztő programot, azzal is dolgozhatsz.

Az interneten különböző stílusú kompozíciókat találhatsz.

Vajda Lajos: Csendélet

Picasso: Ülő nő, 1927

Zombori József: Emlékmű nagymamának.

Jim Avignon

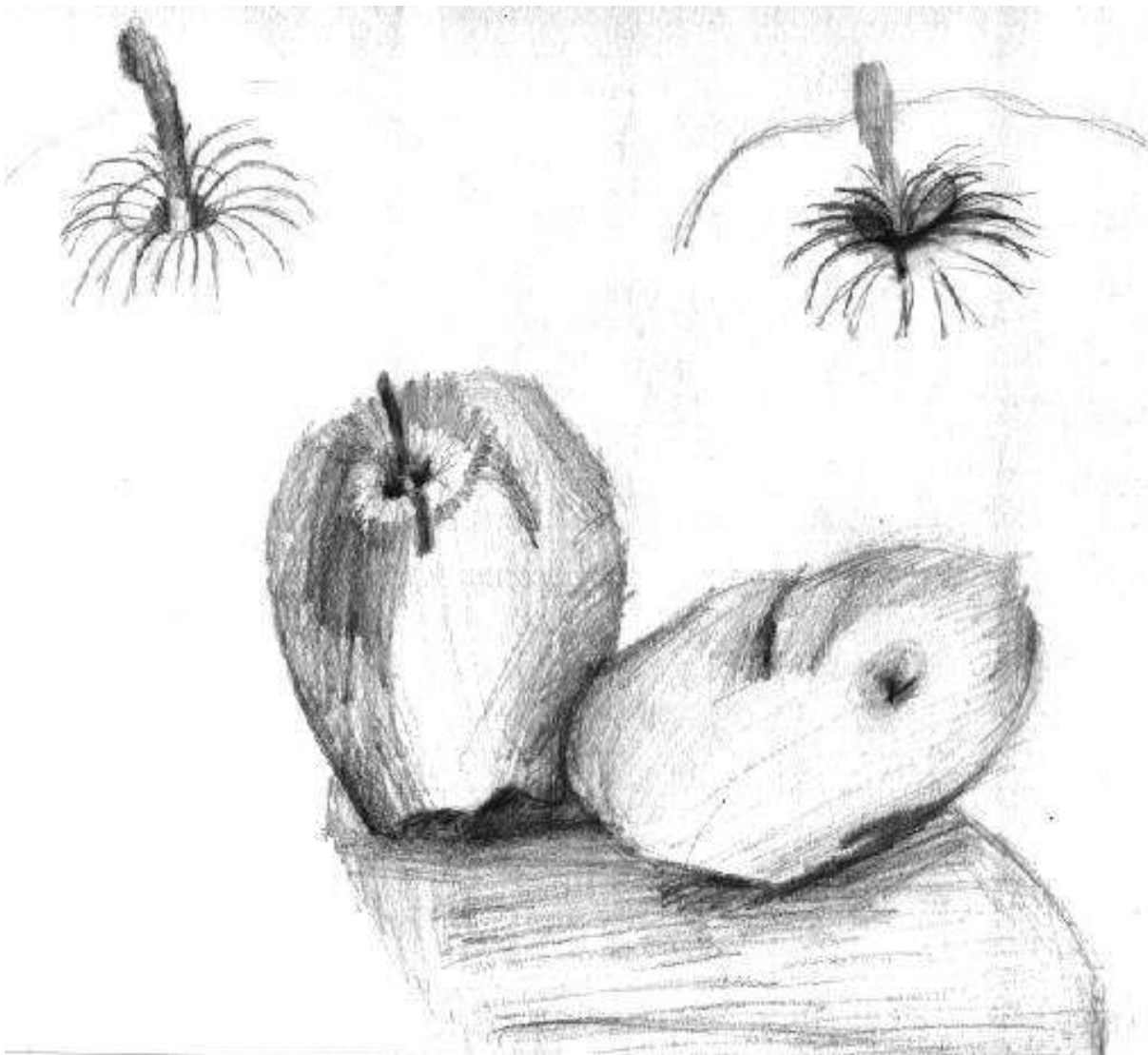
15. óra Tanulmányrajz termésekről

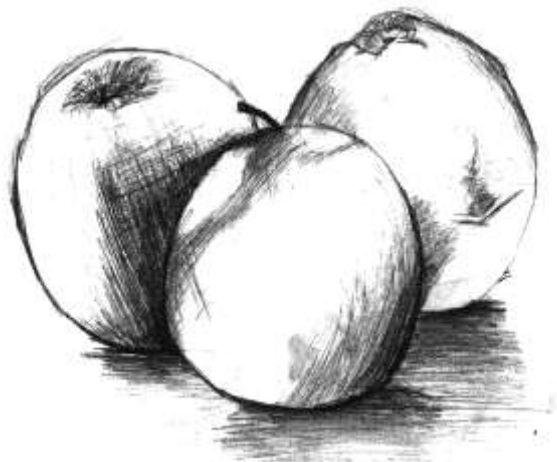
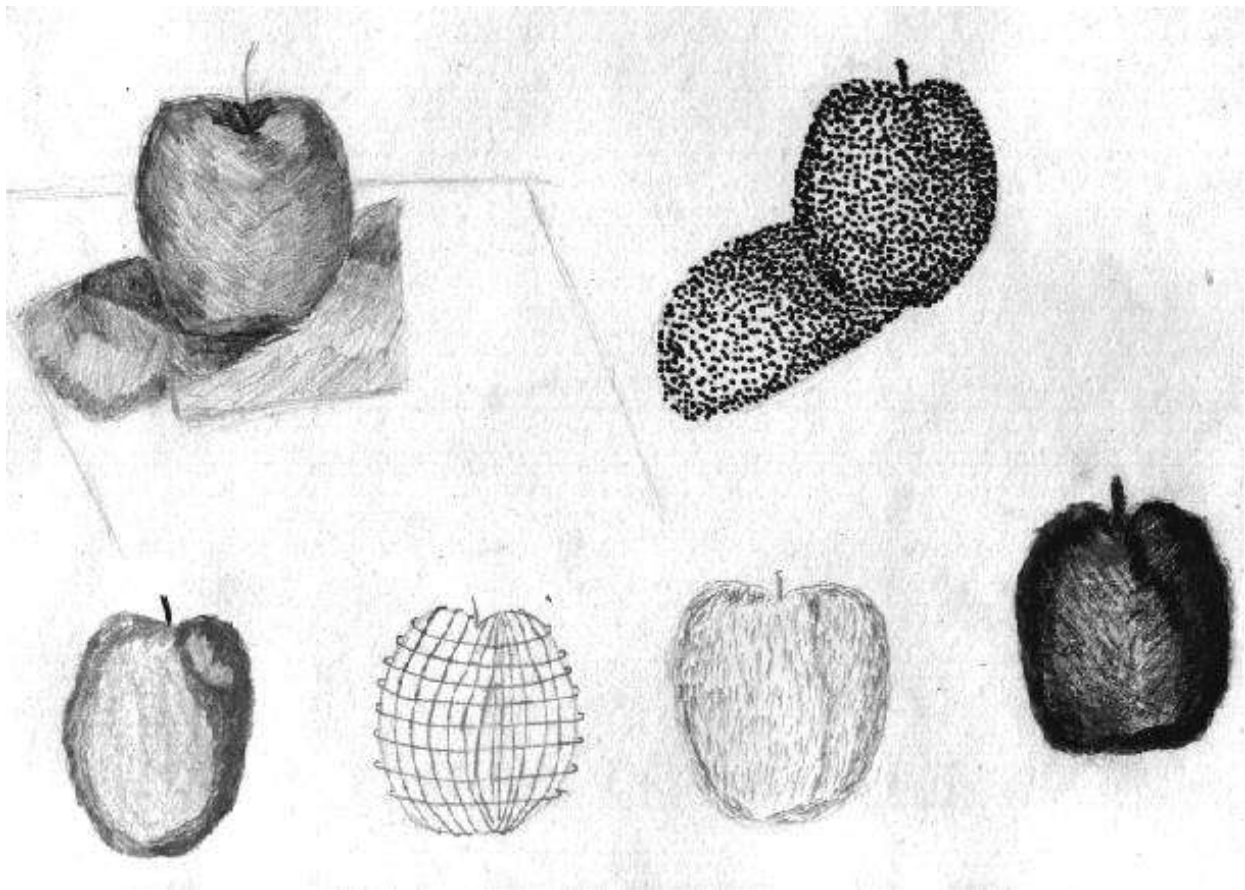
Ismét visszatérünk természet utáni tanulmányainkhoz, ezúttal kevésbé szabályos formákat rajzolunk, festünk. A nehézséget egyrészt az okozza, hogy az alma színeit le kell fordítsuk a tónusok nyelvére. Másrészt most nem lesz olyan támpontunk a térbeliség kifejezésére, mint a szabályos forgástesteknél.

Hiába látjuk, hogy a krumpli hossz tengelye felénk tart, rajzunk csak akkor adja vissza ezt a hatást, ha nagyon pontos tömegvázlatot készítünk, jó helyre tesszük fel a kisebb részleteket, az árnyékfoltokat.

Hogy jobban megértsük a formát, kövessük testet ölelő vonalakkal a tömegét!

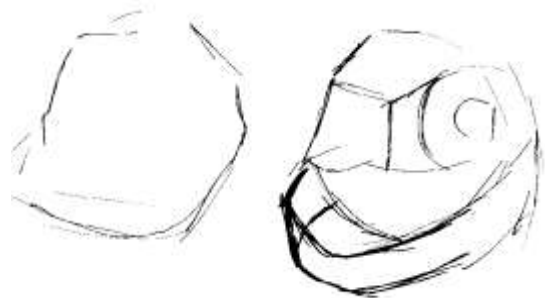
Ha a szár alja eltűnik a szemünk előtt, be kell vezetnünk a vonalakat a láthatatlan tőhöz.

Hámozott, darabolt alma, krumpli

A mai órán tovább finomítjuk tónusozási technikánkat. A meghámozott, félig hámozott krumpliról, almáról készítünk tónusos rajzot. Az első feladat a pontos tömegvázlat felrakása. A letekeredő héj szalagjának megrajzolásakor figyeljük meg az alsó és felső él helyzetét. Hol keresztezik egymást? Milyen az oldalél helyzete?

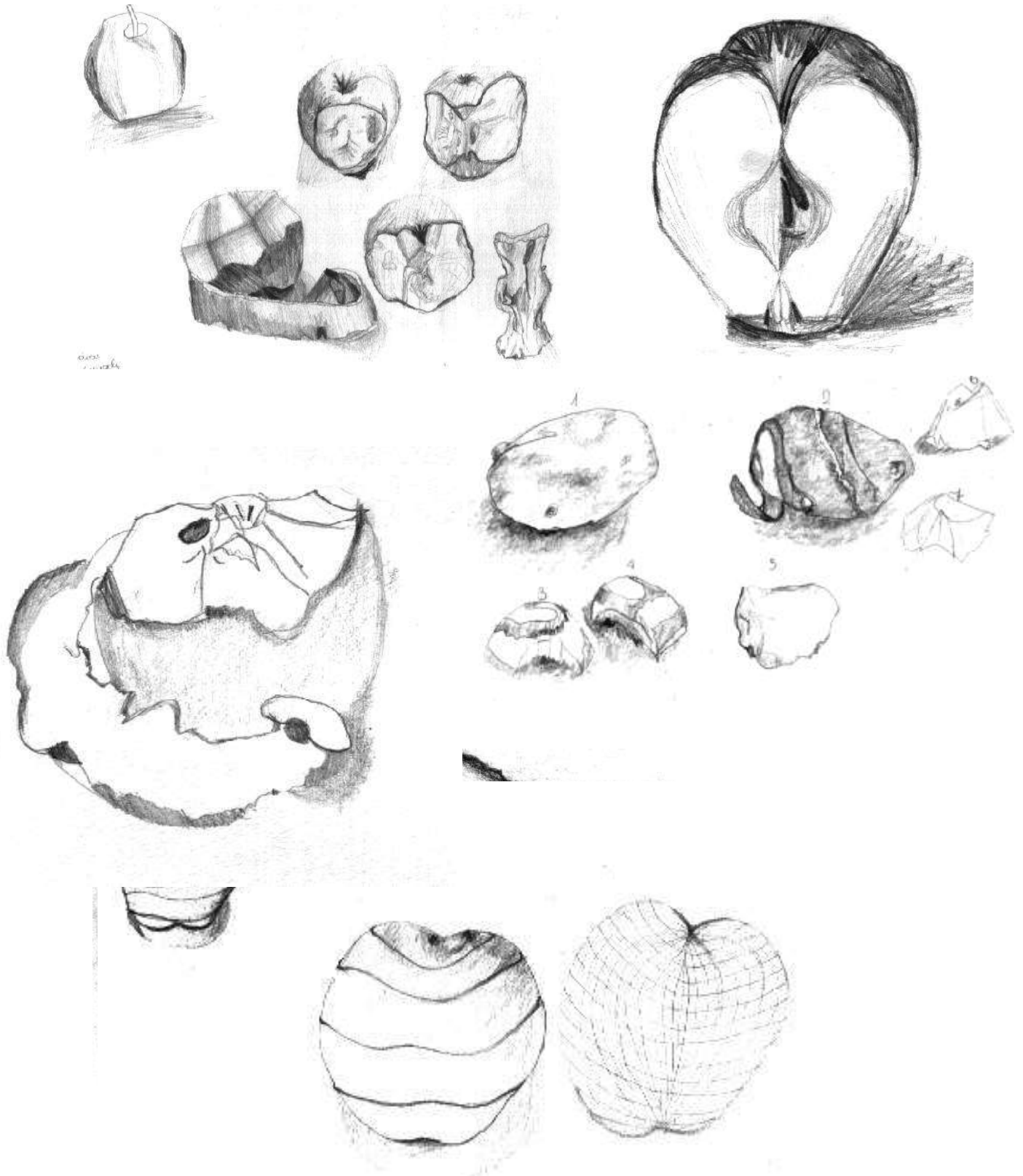

A tónusozásnál nagyon finom árnyalatokat kell megkülönböztetnünk. Nem erősíthetjük fel tehát a vonalvázlatunkat.

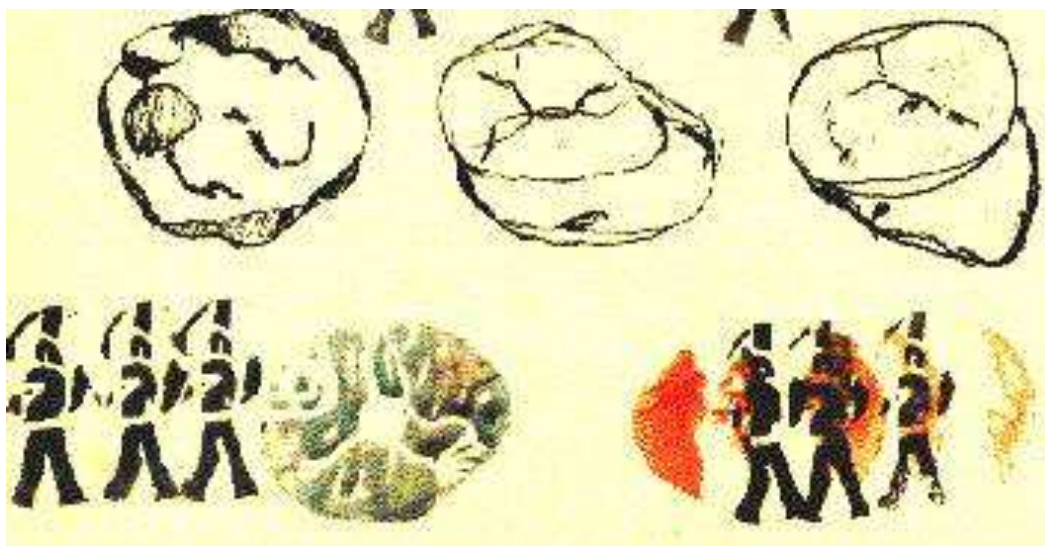
Ha készen vagyunk:

Az elfogyó alma

Megehetünk egy almát, rajzban vagy akvarellben rögzítve az egyes fázisokat.

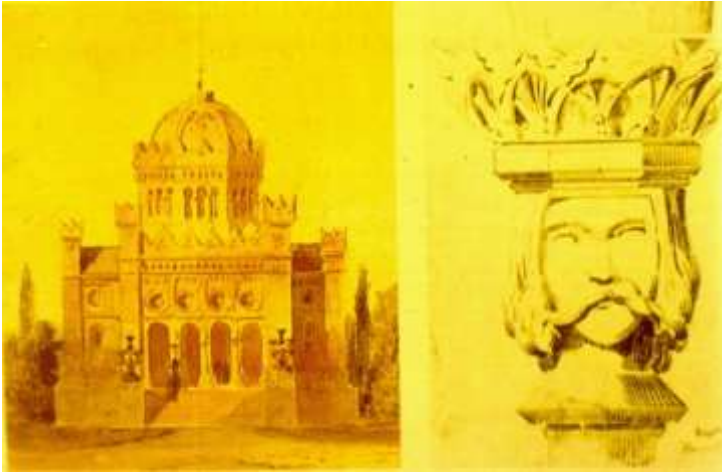
Krumpliból kis nyomóformákat vágva játszhatunk a sokszorozás lehetőségével.

Akvarell a termésekről

A tónusos rajz után készítsünk egy **akvarellt** is a látványról.

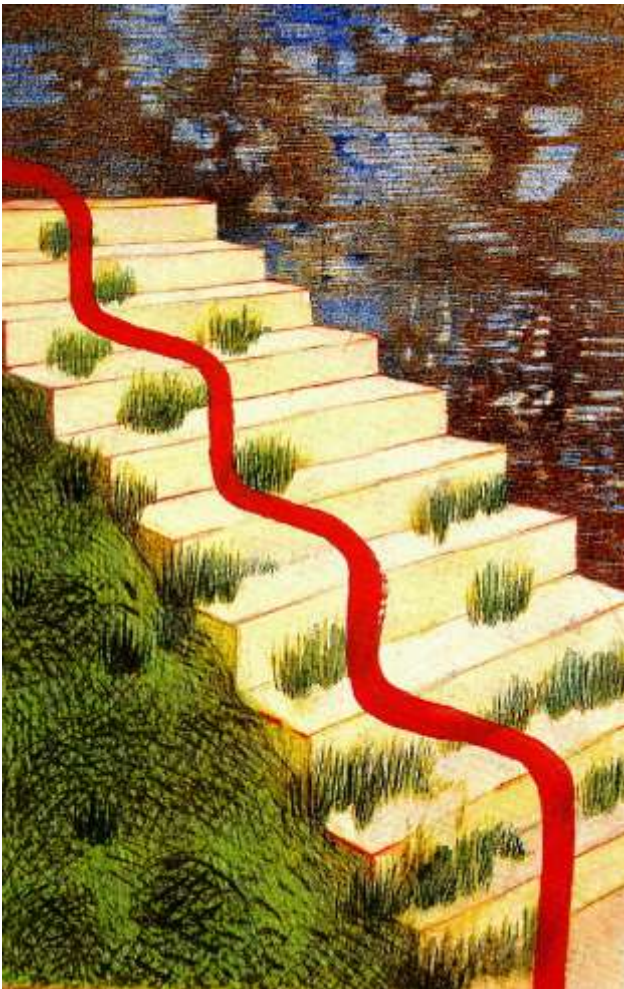
Az akvarell levegősebb festék, a színein finoman átdereng az alap fehérje.

2Feszl Frigyes: Két ter.

Barabás Miklós: Lago Maggiore

Ötödikben már tanultuk az akvarell technikát.

Egy kis emlékeztető:

Haladhatunk egészen finom kis lépésekkel vagy lendületesen, gyorsan.. A festék keverése a temperához hasonló, letecszünk két színfoltot egy papír vagy egy műanyag lapra,

a világosabb színnel telítem az ecsetet, ezután nyúlok vele a sötétebb vagy erősebb színhez. Gyakorlott festők a gombról is fel tudják venni a másodík színt. A próbapapíron kipróbálok.

Egy alma megfestését figyelheted meg a Youtube-on.

<https://www.youtube.com/watch?v=hYBd5LT6pJo>

Ha nem szeretnénk, hogy száradás után hullámos lapot kapjunk, az enyhén megnedvesített lapot körbe kell ragasszuk maszkoló szalaggal. Másik megoldás, ha teljes száradás után megvasaljuk.

Vázolhatunk nagyon halványan ceruzával, vagy rögtön ecsettel. Nagyon halvány okkerrel, szinte tiszta vízzel készítjük el a tömegvázlatot.

A festést kezdhethük az ön és vetett árnyékok aláfestésével, majd száradás után vihetjük rá a színértékeket.

Ha ráfedő jelleggel dolgozunk, először a legvilágosabb színeket rakjuk fel. Figyeljünk az alaplapra leszóródó finom reflexszínekre. Finoman, levegősen tegyük fel őket.

A legvilágosabb alapszínek után jöhetnek a félárnyékok tiszta színei, majd egyre több feketét keverve a színekbe, eljutunk az árnyékokig.

Az ön illetve vetett árnyékok megfestésekor tapasztalhatjuk az akvarell nagy előnyét a ceruzarajzzal szemben. Ott az árnyékokat csak óvatos, fáradtságos munkával tudtuk finoman kiengedni, átvinni a környező tónusértékbe. Itt viszont odafestjük, majd a kimosott, kissé nedves ecsettel néhány mozdulattal átvezetjük.

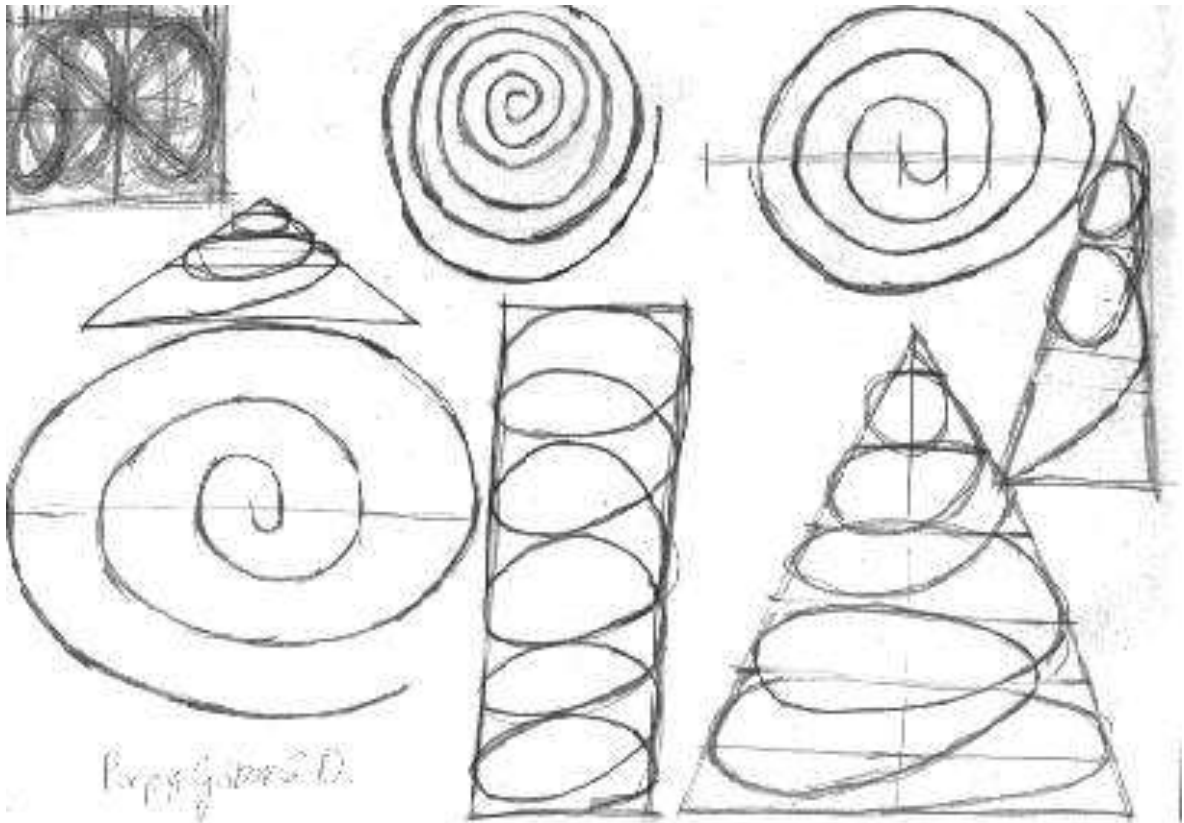
Csigák rajza

Bokrok alól gyűjthetsz mindenféle üres csigaházakat. Persze vásárolni is lehet. Mai modellünk megrajzolásakor nagyon erős belső sablonokat kell legyőznünk.

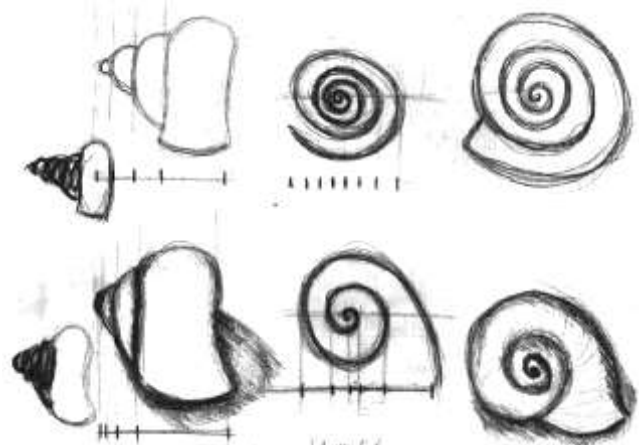
A csigákat általában egyenletesen növekvő spirálként rajzoljuk meg. Modellünk arányai azonban másfélék. Készítsünk egy tanulmánylapot, amelyben bemutatjuk a távolodásunkat a sablonos ábrázolástól.

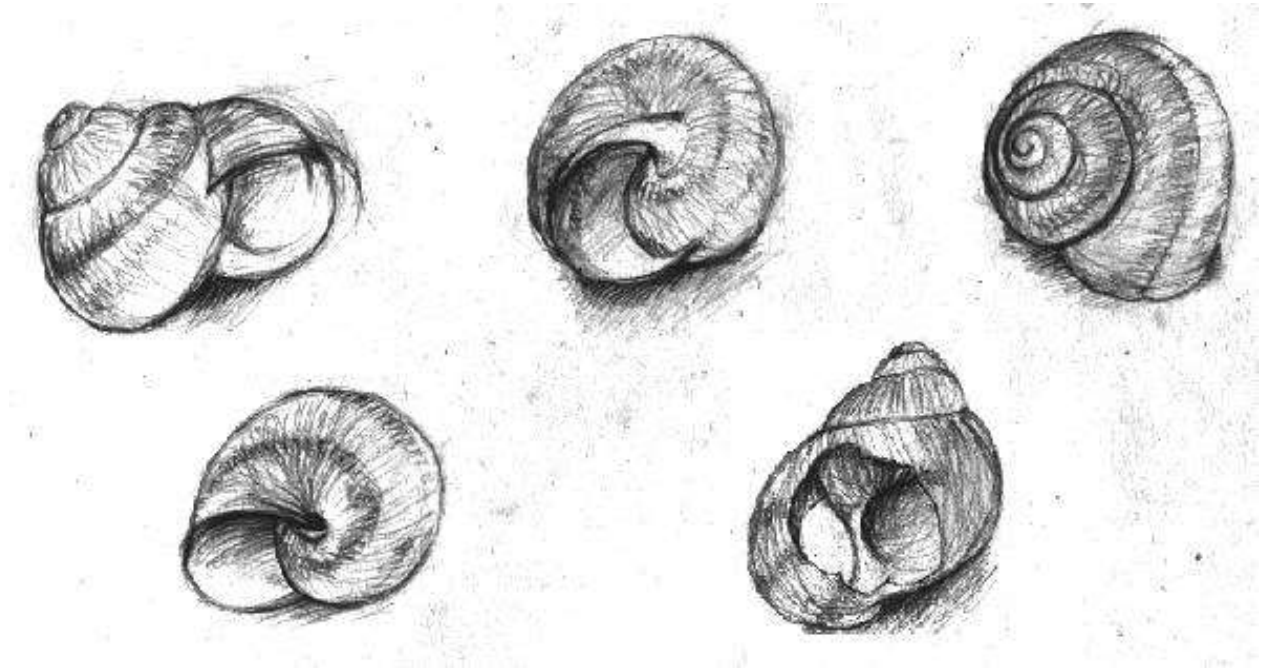
Először rajzoljuk meg az egyenletesen növekvő spirált két nézetből!

Majd rajzoljuk meg a csiga elől és oldalnézeti képét!

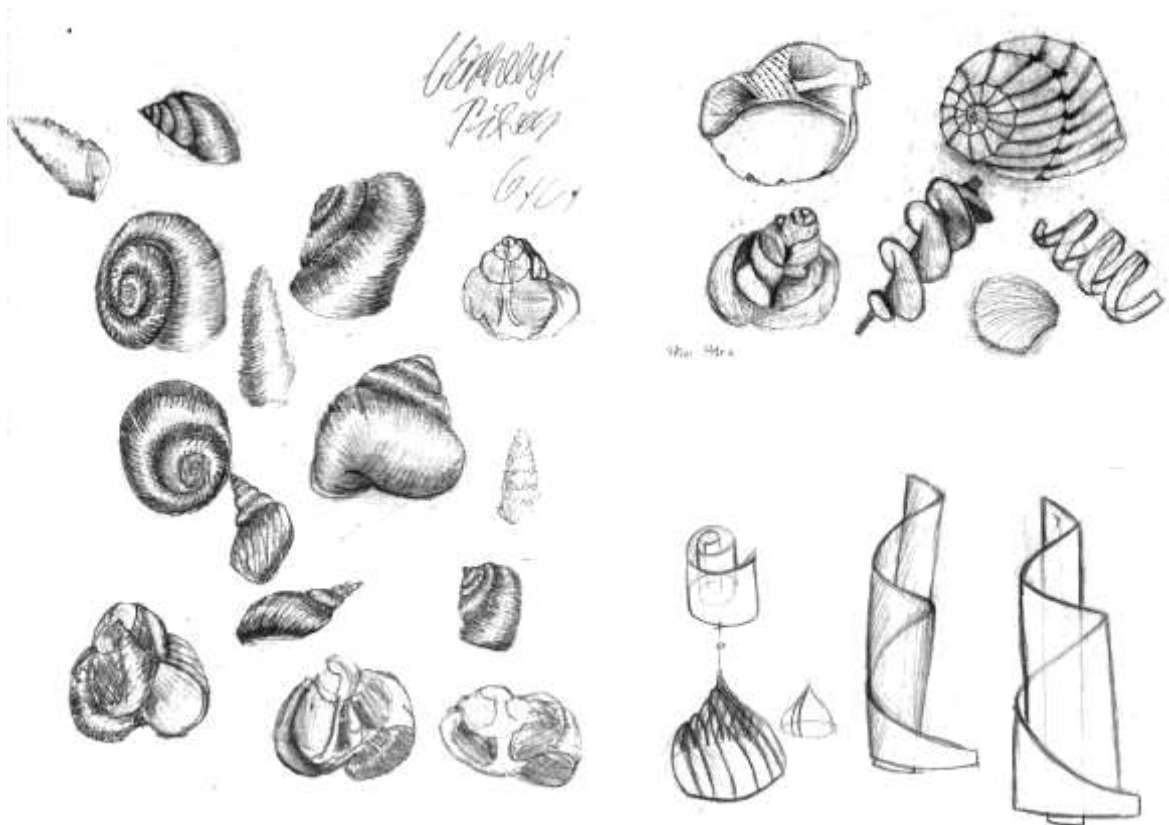

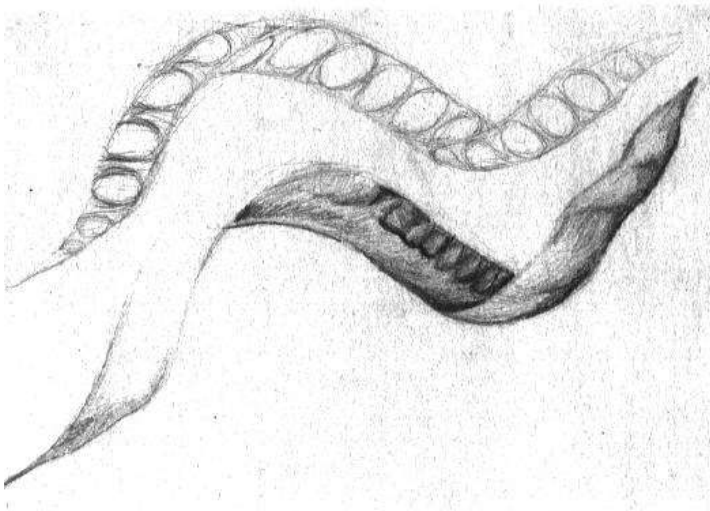
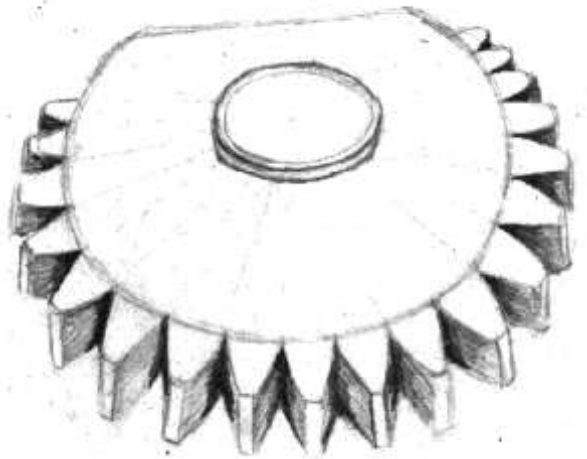
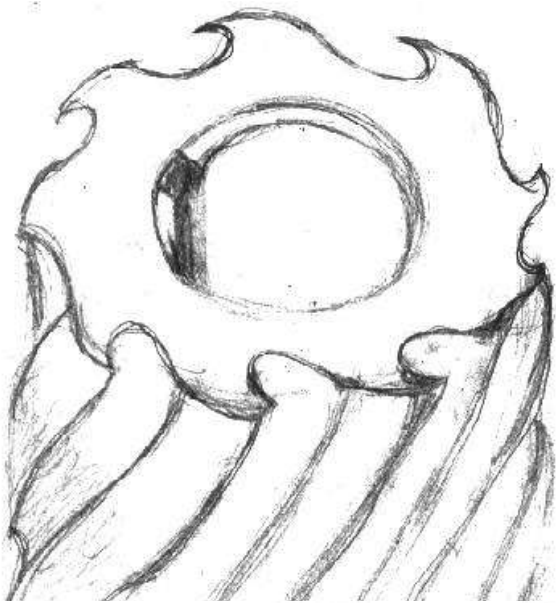
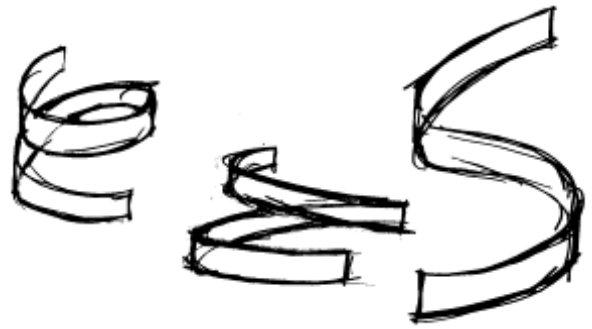
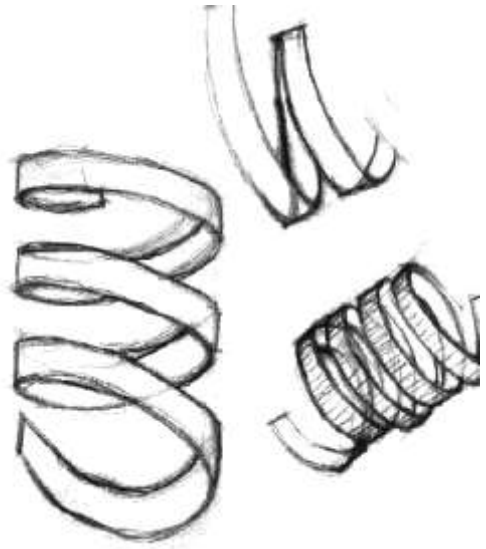
Rajzoljuk meg tónusosan is a csigaházat különböző helyzetekben. A testet ölelő vonalkázás segít kiemelni a forma testességét.

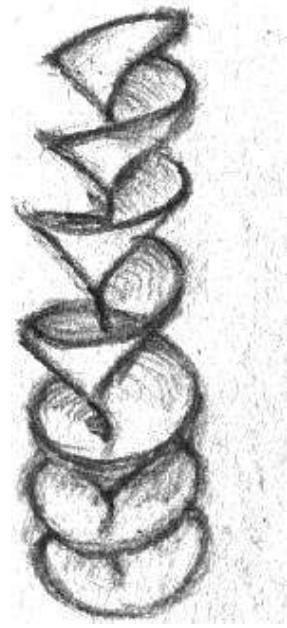
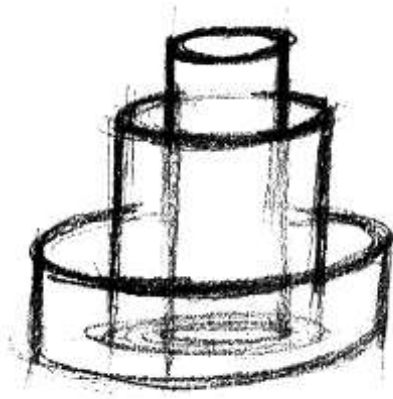
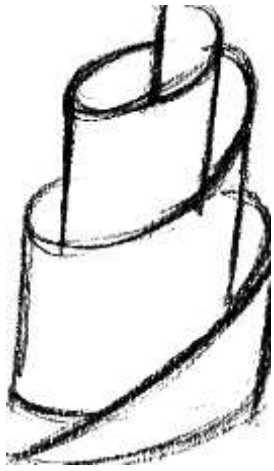

Mindenféle csigák

Készítsünk tanulmánylapot különböző csigákról, vagy csigavonalban csavarodó más modellekről! A tónusozás lehet egészen vázlatos, jelzésszerű, vagy gondosan kidolgozott.

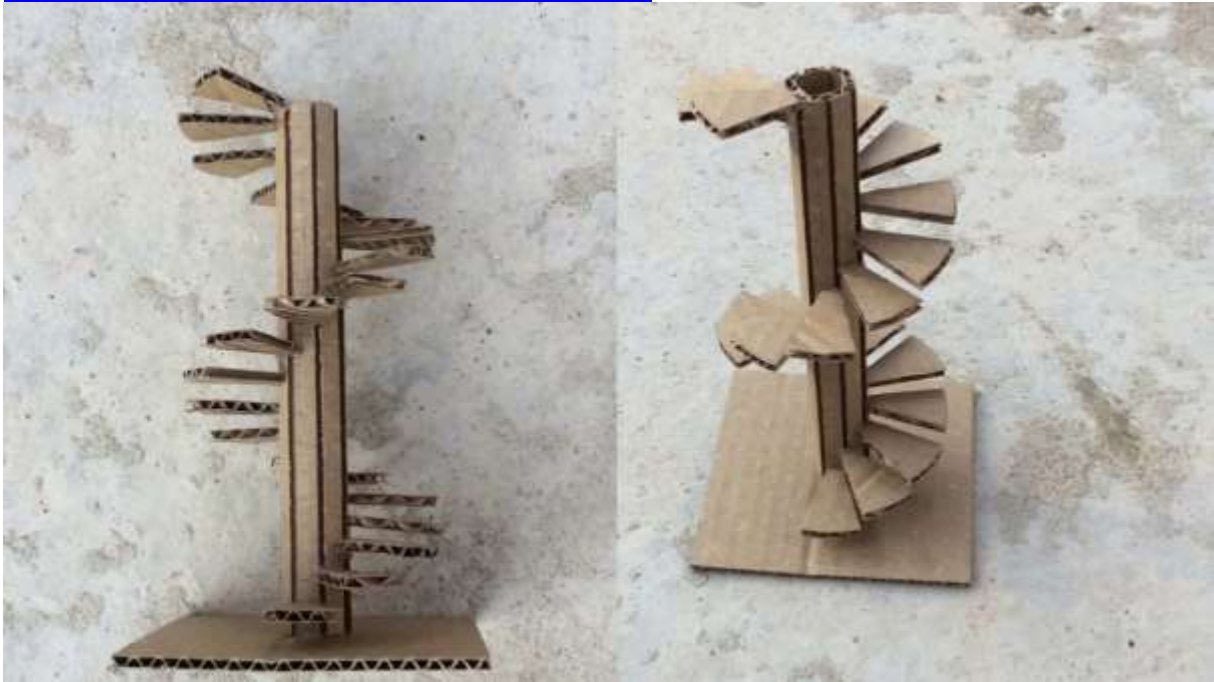

Csigalépcső

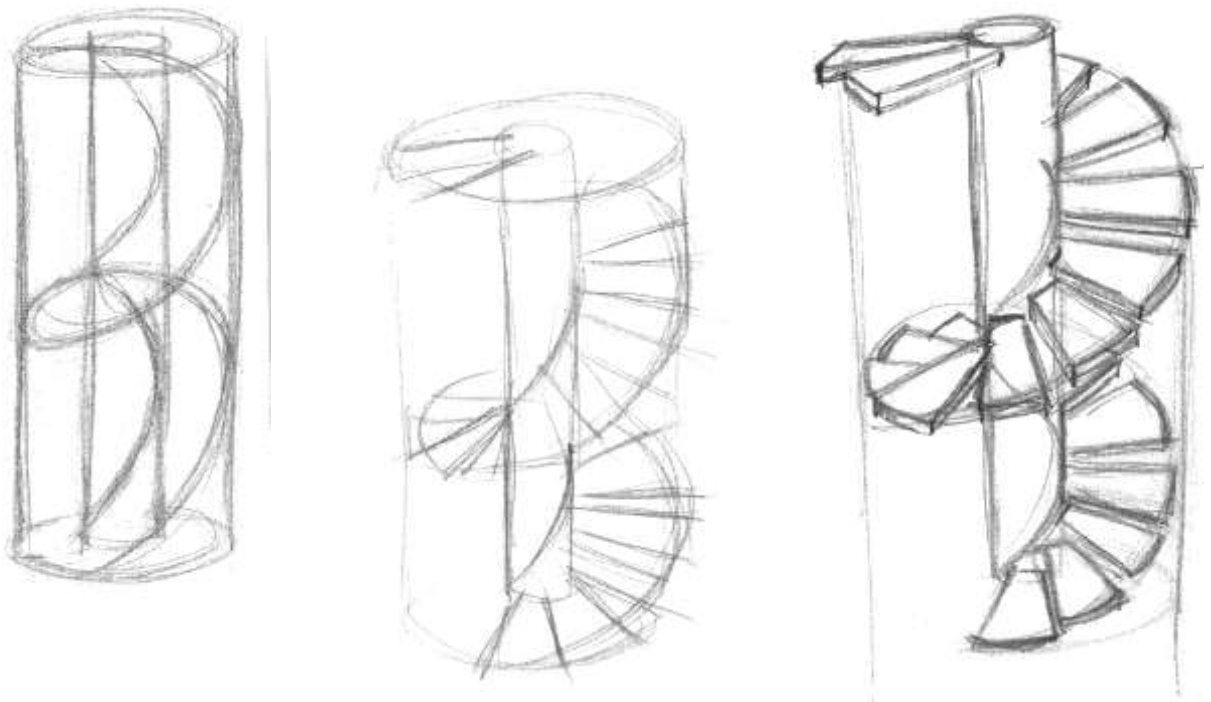
Ha egy hengert körbeveszünk egy spirállal, csigalépcsőt tervezhetünk. Ezt a modellt is elkészíthetjük például hullámpapírból.

Kell hozzá Körző, vonalzó, snitzer, ragasztópisztoly és hullámpapír.

<https://www.youtube.com/watch?v=jGHobSevzao>

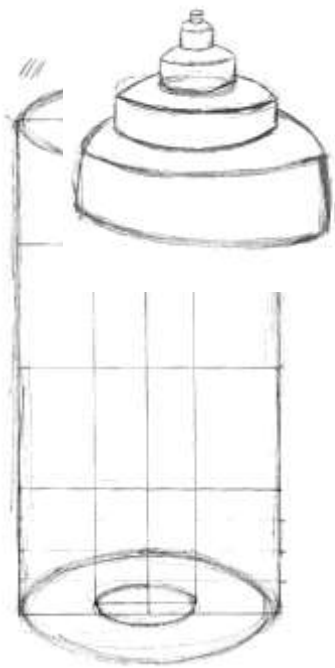

Valahogy így tekeredhetnek a spirálok.

Most már csak egy jó tömegvázlat kell, és megrajzolhatjuk a lépcsőt.

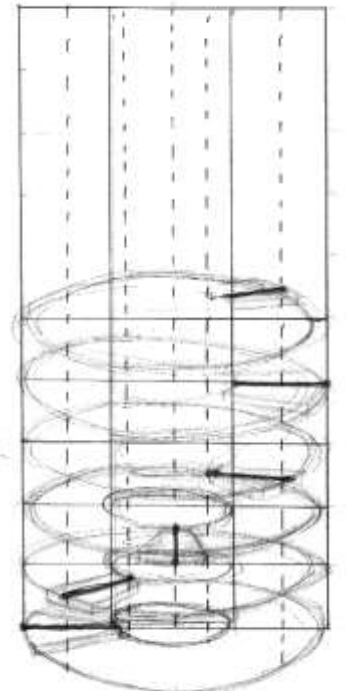
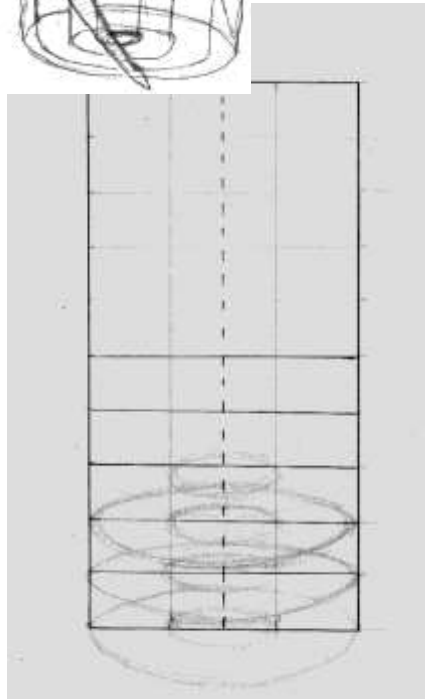
Ha

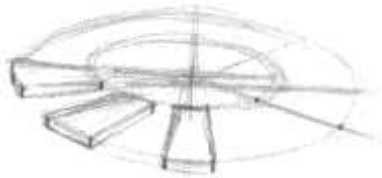
igazán meg akarjuk érteni a lépcső szerkezetét, szerkesszük meg két egymásban álló henger segítségével.

Rajzoljunk két egymásban álló hengert!

Rajzoljuk meg az ellipsziseket, amikre majd a lépcsőink illeszkednek.

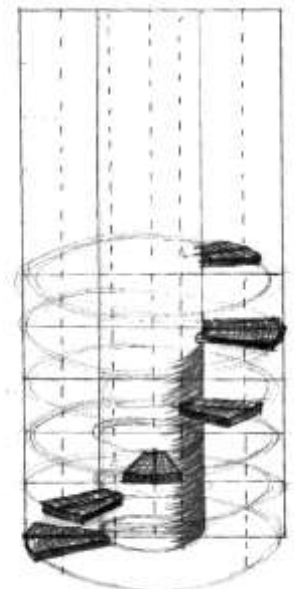
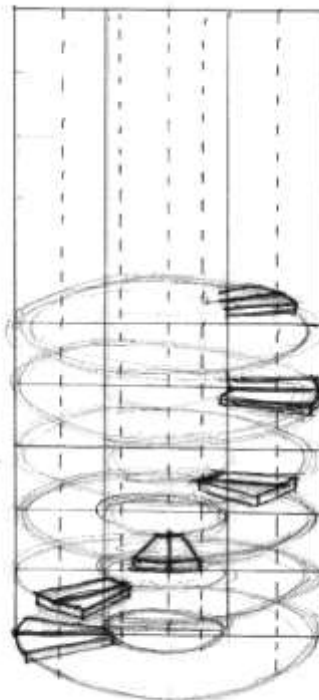
Így állnak majd a lépcsőfokok.

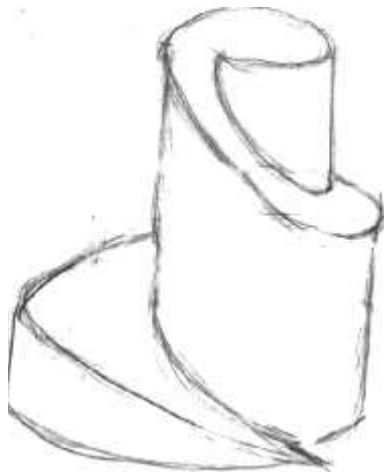
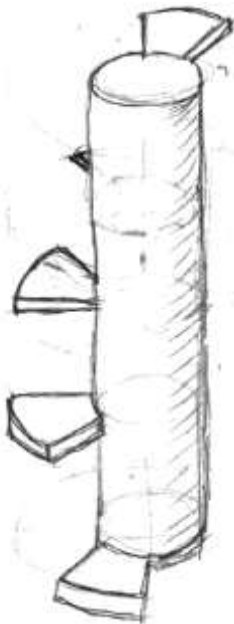
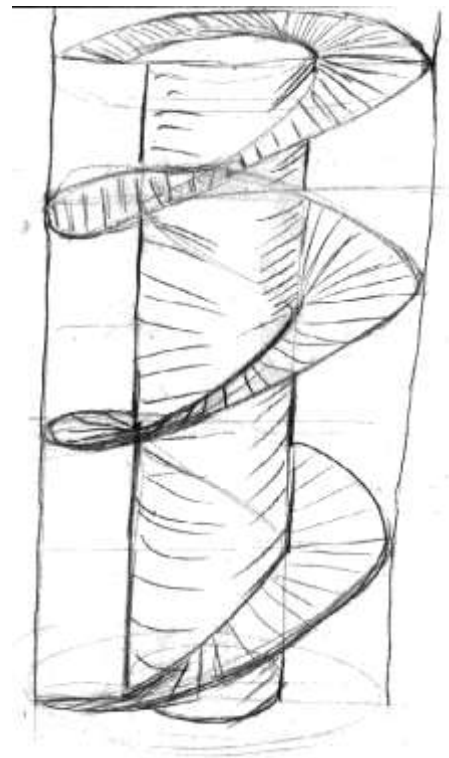
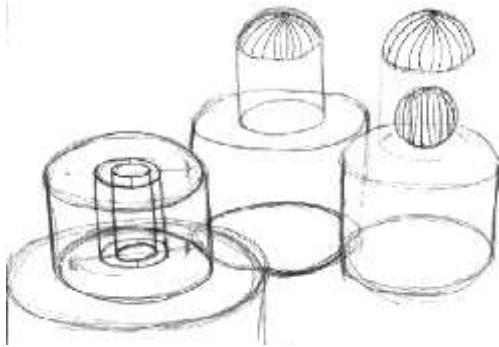
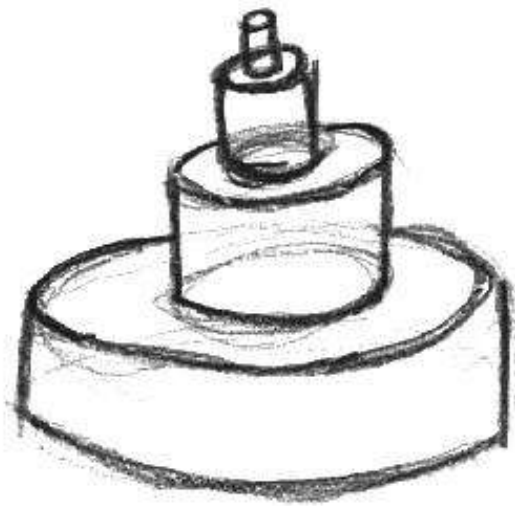

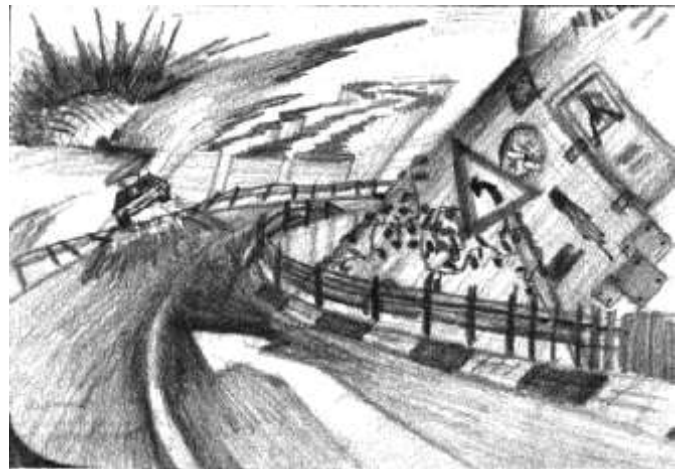
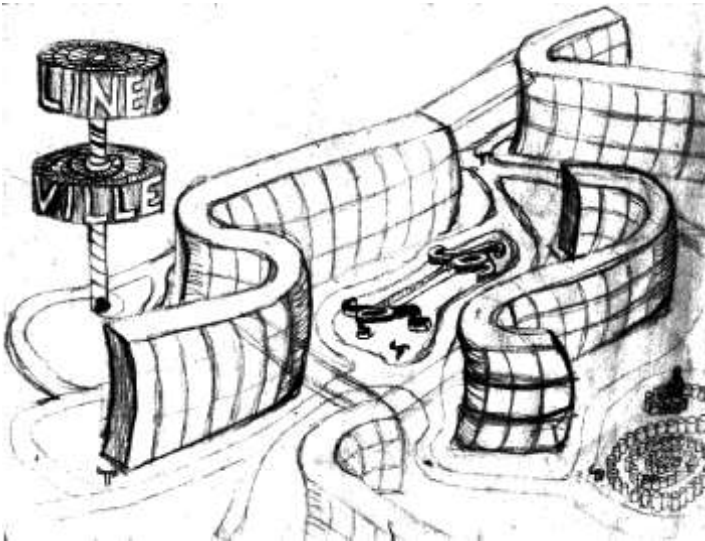
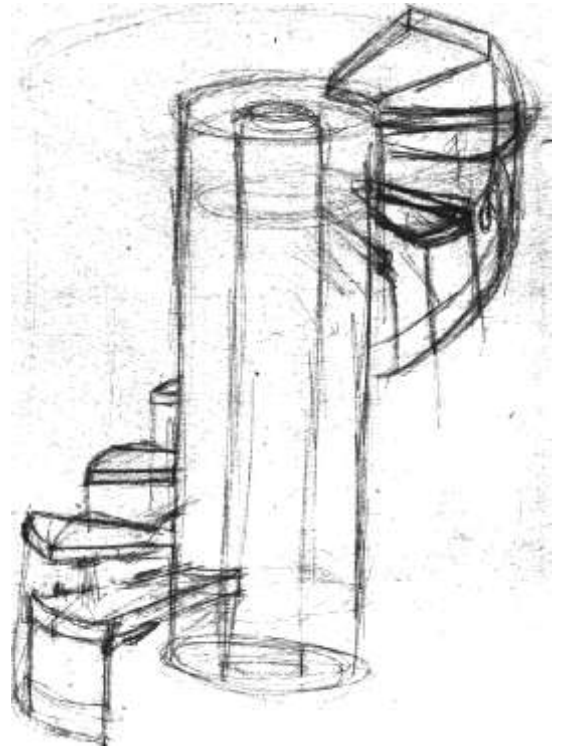
Rajzoljuk meg azokat a függőlegeseket, ahol a lépcsők középvonala találkozni fog a hengerekkel. (Szaggatott vonalak)

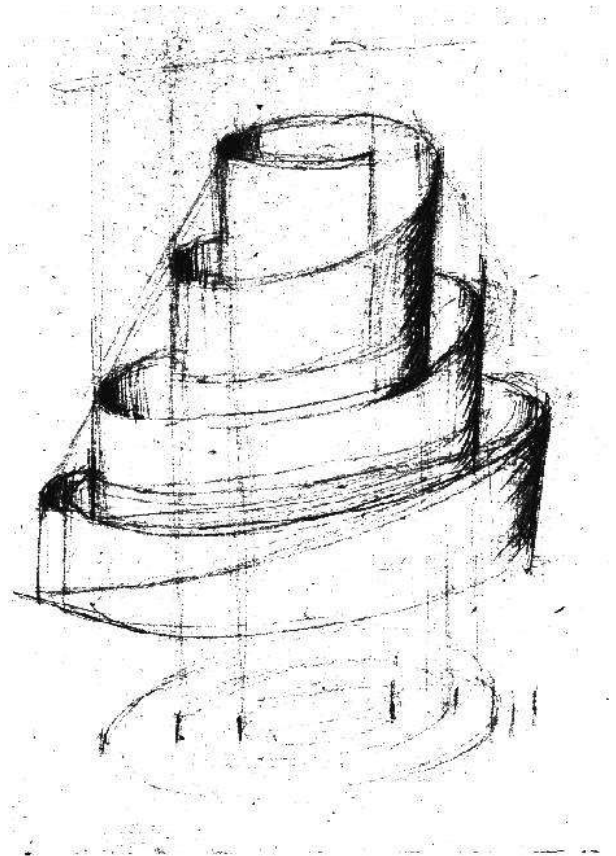
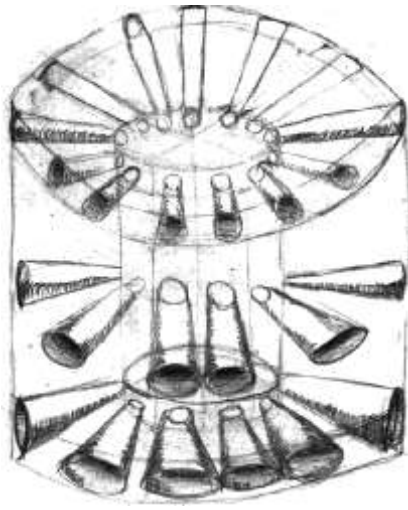
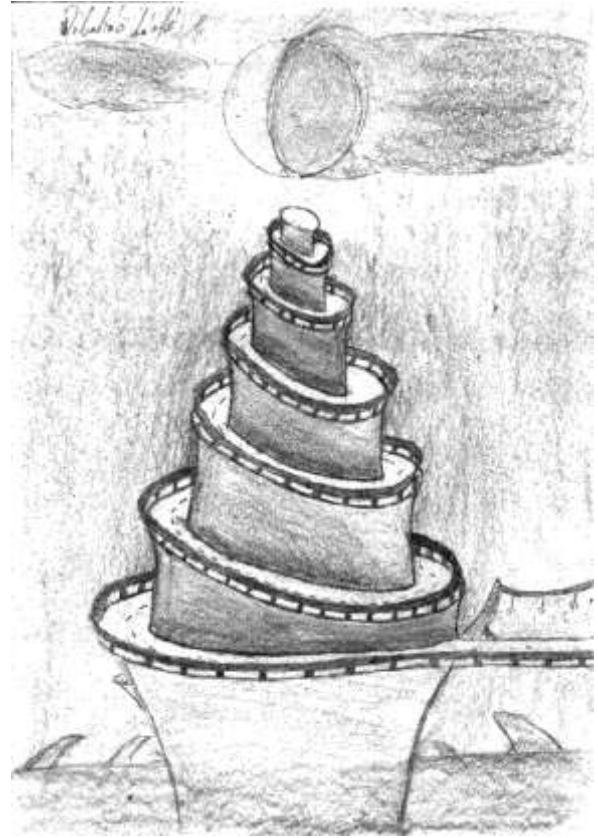
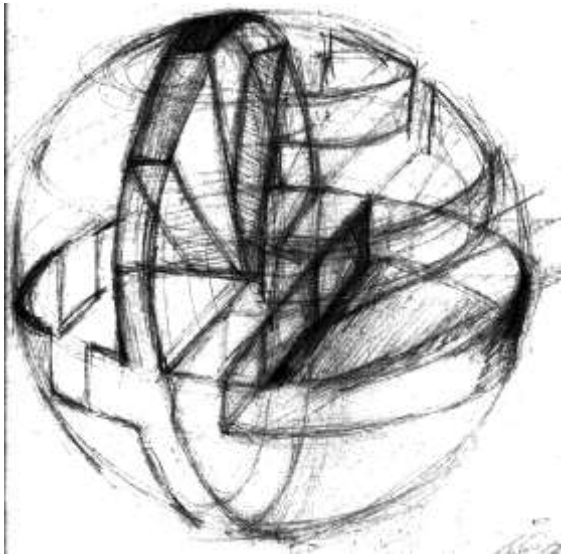
Most már meg tudjuk rajzolni az egyes lépcsők középvonalát.

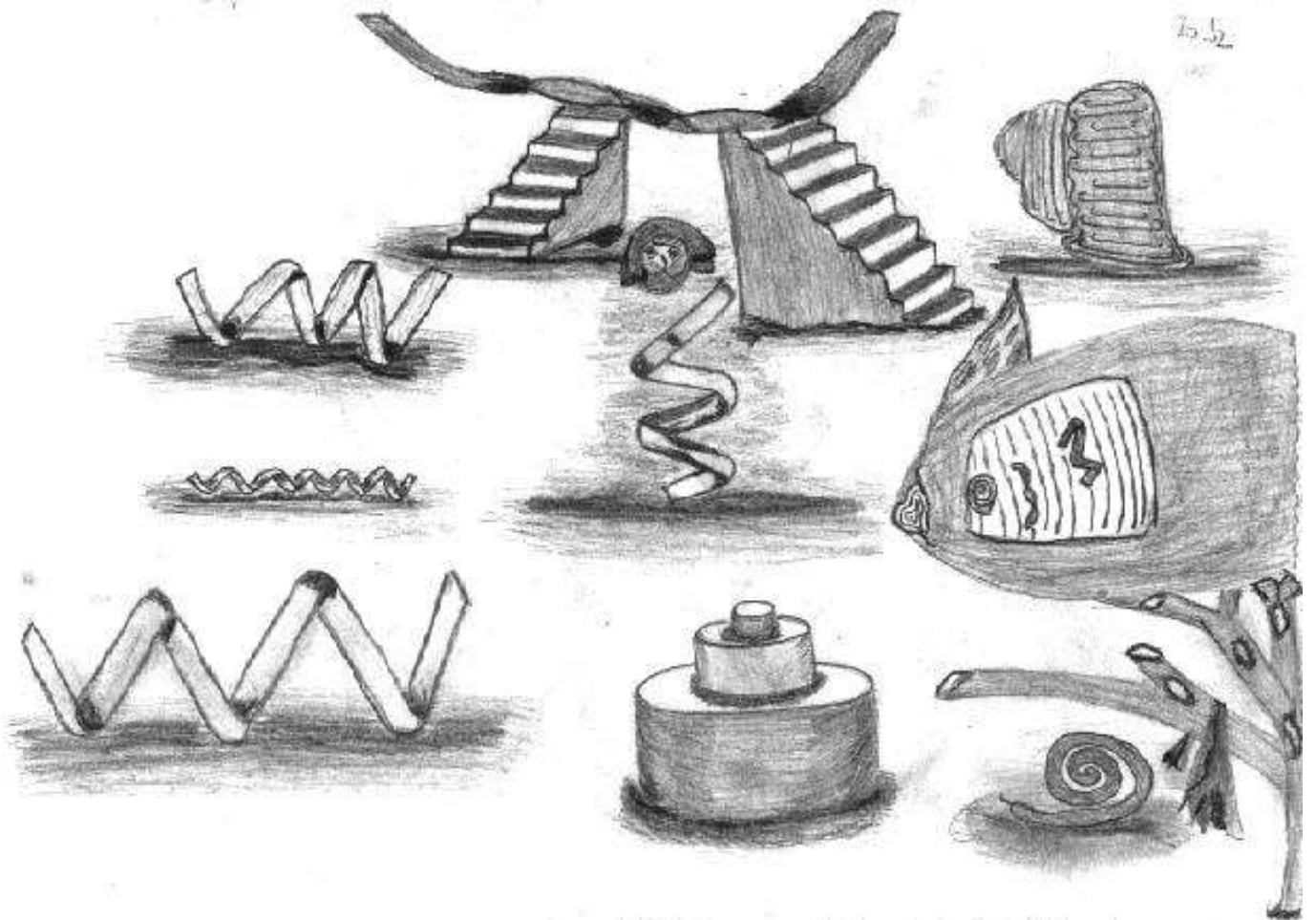
Rajzoljuk köréjük a lépcsőket.

Kompozíciók csiga témára

Oldjuk megint egy szabadabb komponáló játékkal szigorú természet utáni tanulmányainkat! Lorca írt egy nagyon szép verset. A vers megértéséhez tudnunk kell, mit jelent itt a "mappa" kifejezés. / Papír, iratok tartására szolgáló, könyvszerű tok. Itt a tengert tartalmazó tok, ház./ Tudnunk kell, mi történik, ha egy nagy csigahéjat a fülünkhöz tartunk. / Összegyűjti a környezet hangjait, és felerősítve veri vissza a fülünkbe. Mintha a tenger moraja maradt volna benne. (Ha van sok tengeri csigánk, meg is hallgatjuk.)

Federico Garcia Lorca: Tengeri csigahéj

Csigahéjat hoztak énekem.

A tenger mappája.

Benne énekel.

Habbal telik meg színig a szívem,
árny, s ezüst halak úsznak lelkemen.

Csigahéjat hoztak énekem.

A vers feladja a leckét, mert néhány szóval nagyon sok mindent mond. Ez azt jelenti, hogy a kompozíciónk sem lehet terjengős, fecsegős. Ha igazán hűek akarunk maradni hozzá, nem rajzolhatunk hatalmas tenger alatti síkságot, nagy halrajokkal, elsüllyedt hajóval, stb.

Csigahéj, lélek, halak.

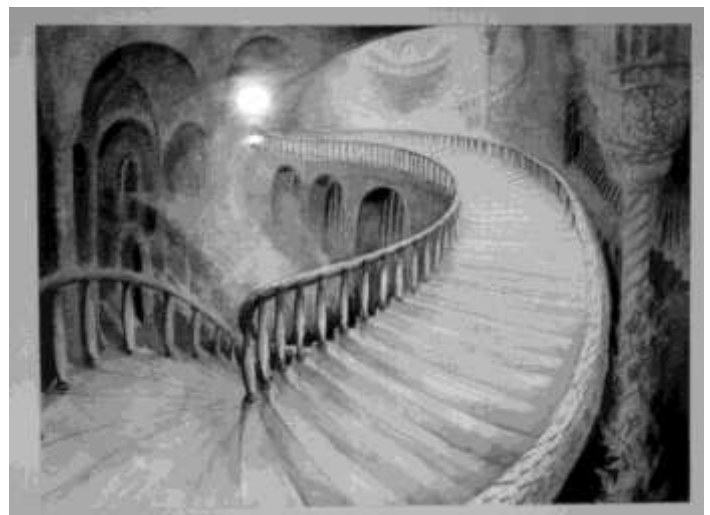
Persze ha csak ürügynek tekintjük egy jó kis képi fecsegésre, akkor jöhet mindez.

Szabad képalkotás a tenger világa címszóra.

Aki nem szeretne illusztrálni az persze szabadon választhat bármilyen témát, ami a tenger világáról szól. Óvakodj a sablonoktól. Búvár, hajóroncs, stb. Mivel nincs róla tapasztalati képed, csak akkor tudsz szép munkát készíteni, ha nagyon megdolgoztatod a fantáziádat! A képekhez felhasználhatod az ötödikes mesebeli világ képek előtanulmányait is.

Jelek a spirálison.

Mi mindent rajzolhatnánk meg csigavonalban? Gondolkodhatsz figuratív vagy nonfiguratív kompozícióban.

3Barabás Márton: Közjáték

Hajfonattervek, különös frizurák.

4Leonardo: Hajfonatok /tollrajz

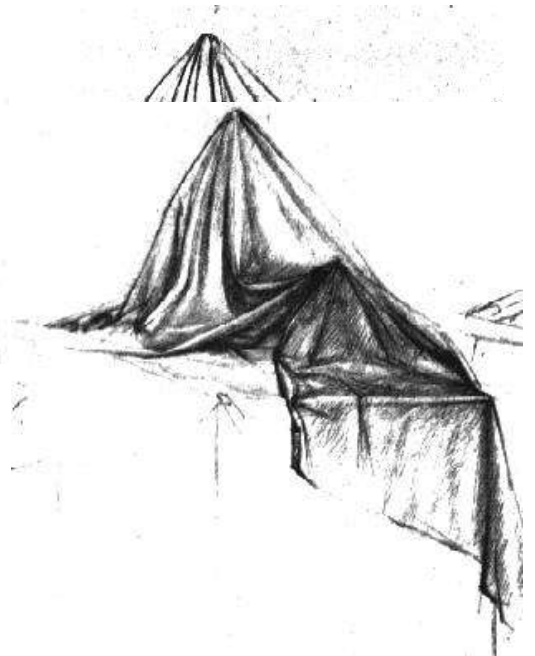
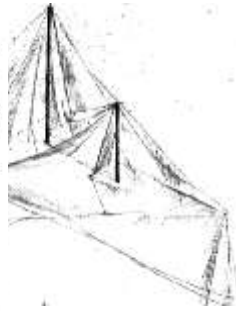
A drapéria

Cél: természet utáni tanulmány

Megvilágítás: oldalfény.

Eddigi modelljeinken időnként komoly nehézséget okozott egy-egy hajló sík követése. A drapéria redőinek megrajzolásakor is ez lesz a legnagyobb probléma. Ezek a redők ugyan logikus rendszert alkotnak, de nagyon oda kell figyelni, hogy ne tévedjünk el benne. Nem szabad rögtön az oldalvonalak vázolásához látni. Kizárt dolog hogy pontosan eltaláljuk a helyüket.

Barcsay Jenő rajzsorozatán (Ember és drapéria) megfigyelhetjük a rajzfejlesztés szakaszait.

A tónusozás lehet precíz, minden kis részletet pontosan megjelenítő, fotónaturalista, vagy a nagyobb foltokra koncentráló, nagyvonalúbb, festői ábrázolás.

Utóbbi esetben egy durvább tömegvázlatra kezdjük feltenni a tónusokat.

Ha igazán alaposan akarjuk megoldani a feladatot, három rajzot készítünk.

Először felteszünk egy durva tömegvázlatot. Ellenőrizzük az arányokat, az oldalvonalak vízszintessel, függőlegessel bezárt szögét. Bevázoljuk a főbb redőket, ilyenkor általában ismét helyesbíteniünk kell az arányokon. Egyre több részlet helyét rajzoljuk meg, míg össze nem áll a részletes tömegvázlat.

Most új lapot veszünk elő, újra feltesszük a tömegvázlatot, de nem erősítjük ki, hanem elkezdjük vonalvázlattá fejleszteni. Segédegyenesekkel követjük a vonalak lefutását. Célszerű a láthatatlan vonalakat is megrajzolni.

A jól sikerült vonalvázlatot mindjárt tónusozhatjuk is, de ha sokat kellett rajta korrigálni, érdemes harmadszor is felvázolni a fő tömegeket, elkészíteni egy halvány vonalvázlatot, és ezen kezdeni a tónusozást.

Először tegyük fel a legsötétebb foltokat, finom szürkével. Figyeljük meg melyik irányba mennek át fokozatosan fehérbe, és hol van éles határvonal.

Aki vonalkázva tónusoz, ügyeljen a vonalak lefutási irányára. A drapéria redőjét, a szerkezetet követve gyakran kellene "keresztben" tónusoznunk, ez azonban ilyen kis méretben meglehetősen nehézkes igen időt rabló, és nagyon nehéz megoldani a fokozatos kivilágosodást. Inkább hosszanti, vagy ferde lefutású vonalkákat használjunk.

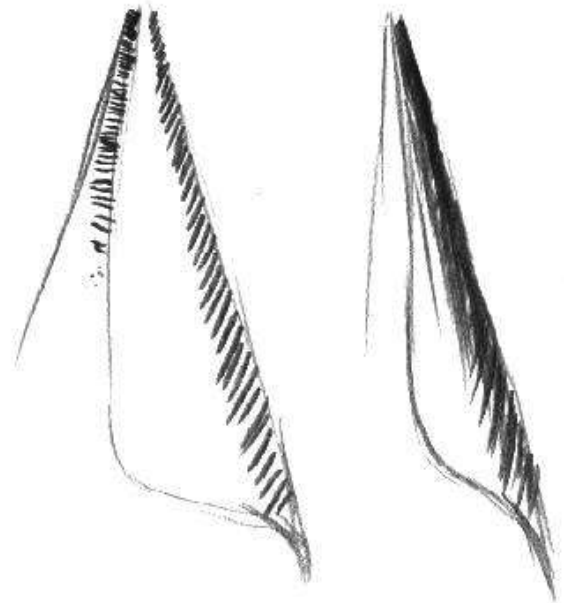
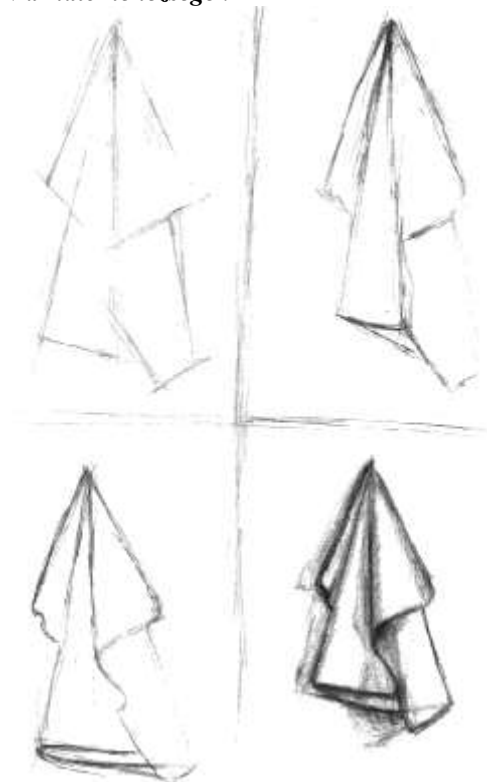
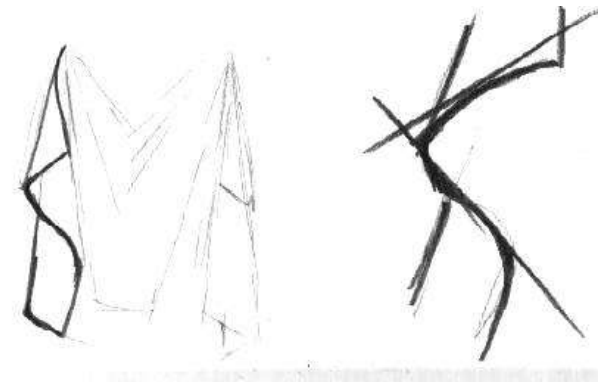
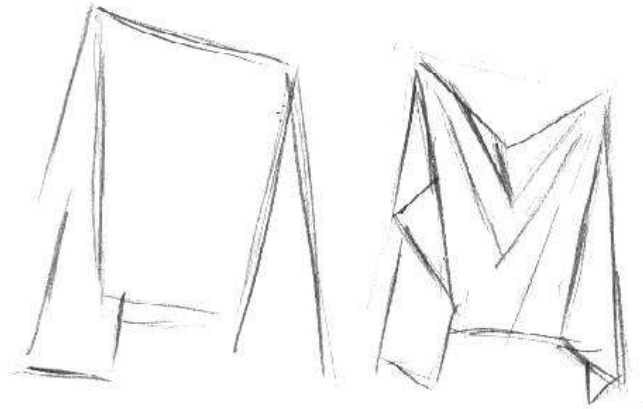
Aki elkészült, készítsen egy vonalvázlatot a csíkos drapériáról, vagy kis kézi modellről.

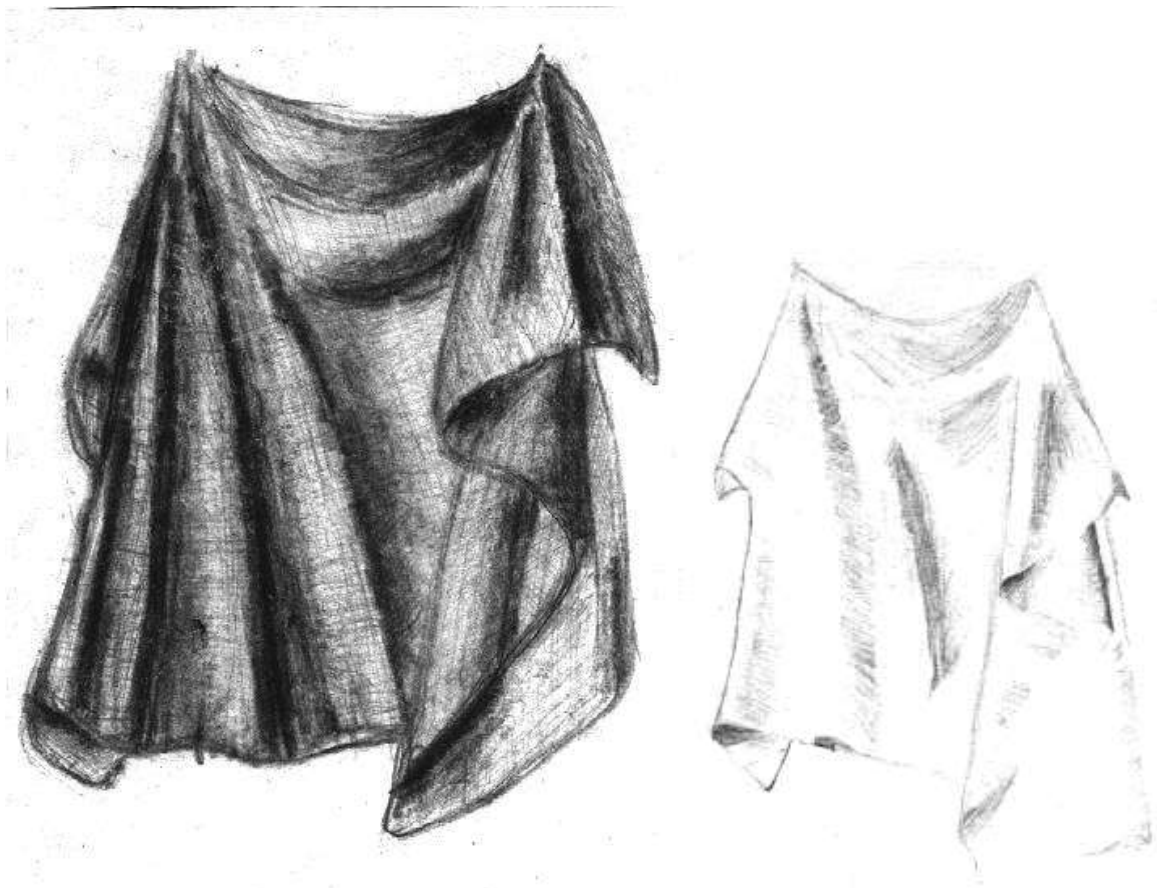
Modell: Táblára gombostűzött drapériák.

Technikák: ceruza, kréta, szén.

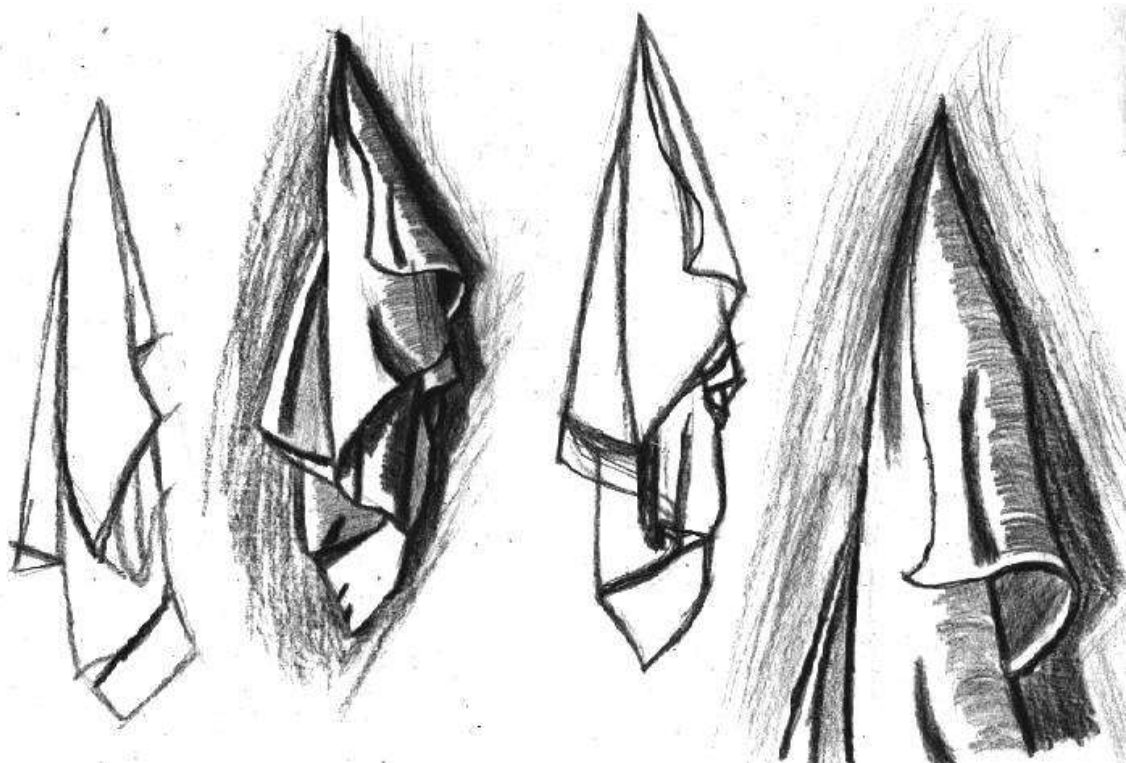
Szemléltetés: Dia, modell.

Várható nehézségek

Egy túl és egy alultónusozott munka.

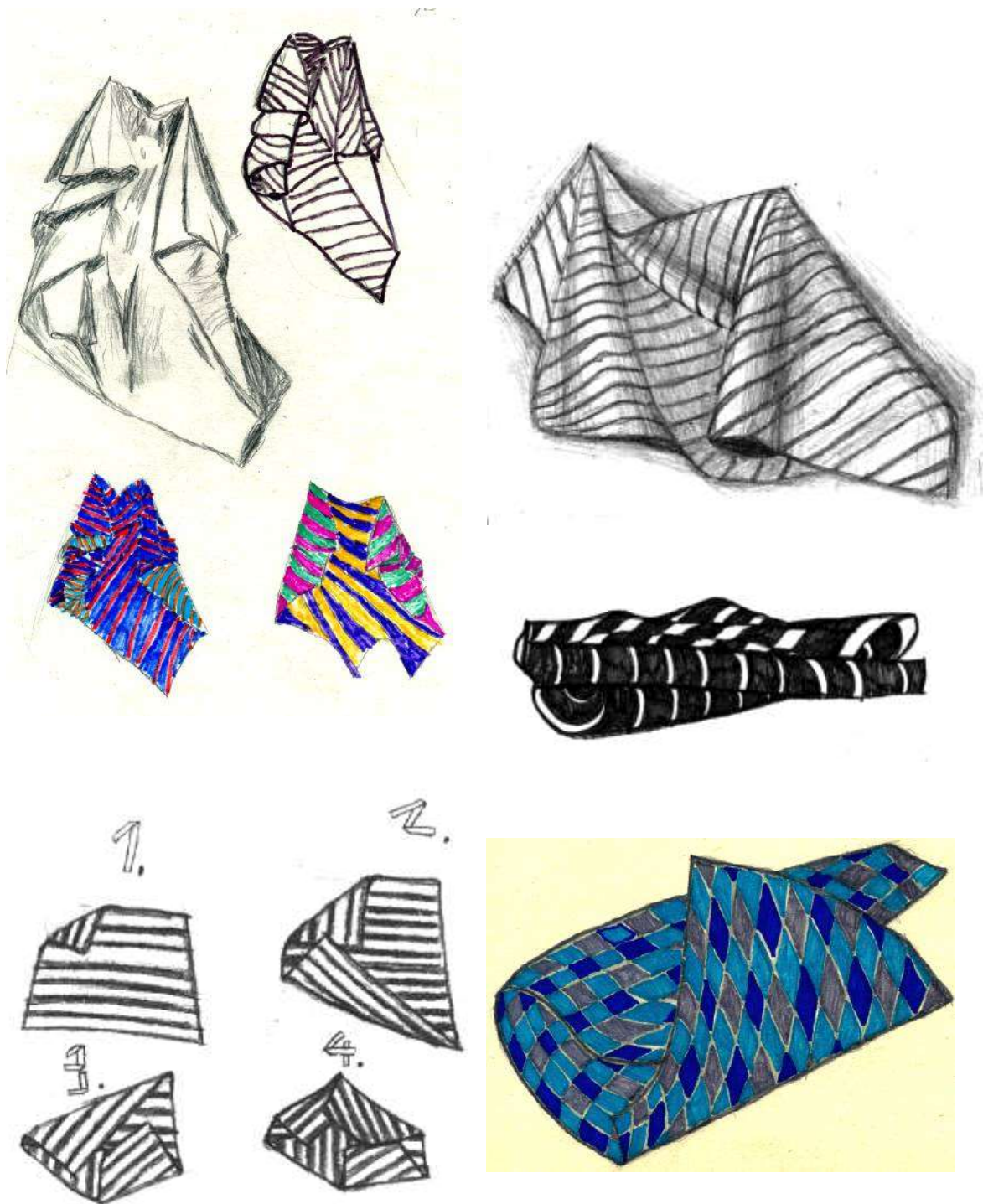

Csíkos drapériák rajza

Csíkos drapériákon nagyon jól követhetjük a modell térbeliségét.

Egy pontos tömegvázlat után a vízszinteshez, függőlegeshez viszonyított nagyon finom eltéréseket kell megfigyelnünk és rögzítenünk.

A kockás drapéria még nehezebb erőpróbát jelent, mivel itt két irányban kell követnünk a formát.

Drapéria fantáziák

5. Ábra Barabás Márton: Emlékek. Művészet, 89/6.

6. Ábra Cziráki Lajos: Felhők és drapériák. Művészet, 89/7.

Fejfedő terv

Különös sisakokat, sapkákat, turbánokat, egyéb fejfedőket / fejdíszek, különös frizurák / tervezhetünk. A sapkákat esetleg meg is varrhatjuk. (Lásd: A mozgó vonal)

Leonardo: Harci sisak

Csendélet rajza AF 40.

Klasszikus téma. Érdemes szétnézni a neten, kinek a stílusa áll legközelebb hozzád?

9Barcsay Jenő

8Giorgio Morandi

7Pablo Picasso

10Henry Matisse

Csendélet akvarell

/

Az akvarellezést már előkészítettük a gyümölcs beállításnál, itt inkább csak érdeklődés és bátorság dolga az egész.

Technikák: Akvarell

Szemléltetés: Csendélet modellek. Dia.

Várható nehézségek

Várható eredmény, néhány elkészült munka

Az eredmény egészen változatos

most

A kéz

Kezdetjük kezünk körülrajzolásával.

Az apró kis ráncok, redők erek megrajzolása segít a forma értelmezésében.

A kéz mozgatai

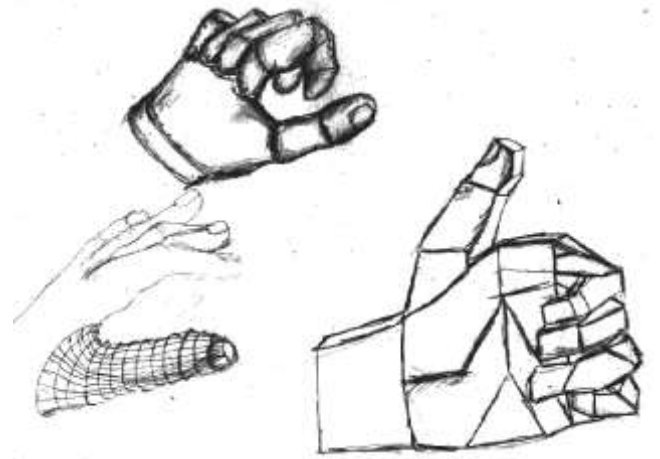
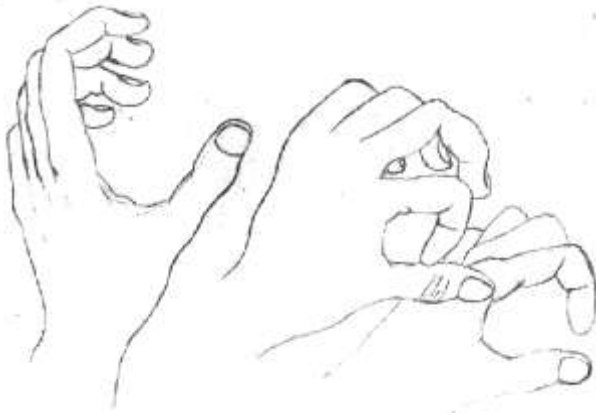

A tömegvázlat elhelyezése után figyeljük meg az ujjak oldalvonalainak finom eltérését a függőlegestől!

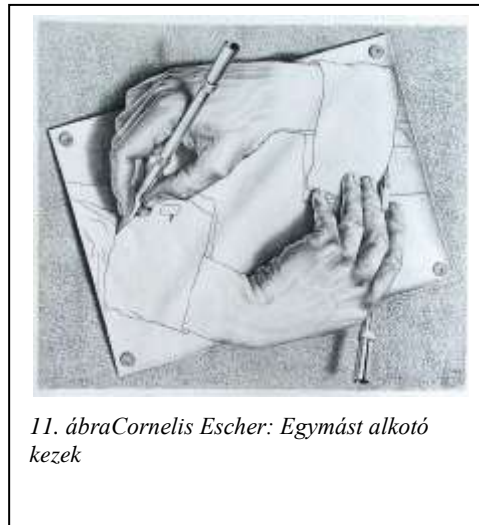
Fonallal betekert kéz.

Segíti a térbeliség tisztázását, ha fonalat tekerünk a kezünkre.

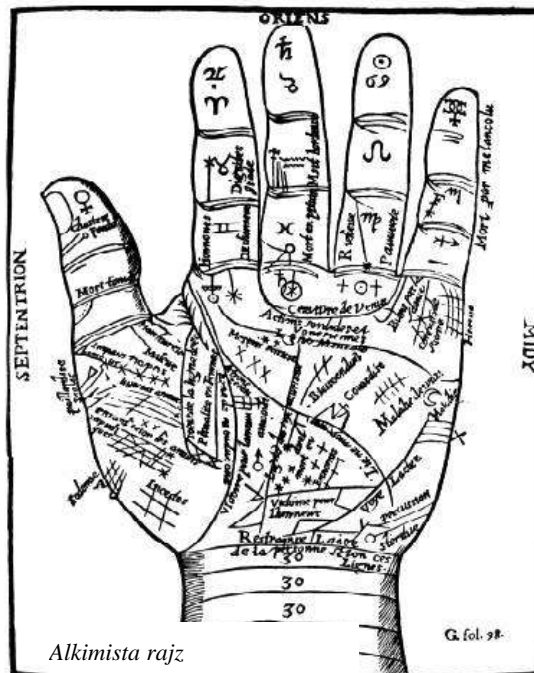

Kézfantáziák

11. ábra Cornelis Escher: Egymást alkotó kezek

Orosz István

Alkimista rajz

Schéner Mihály: Kezek